

TÜRÜK

*Uluslararası Dil, Edebiyat
ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*

2017, Yıl:5, Sayı:10

Geliş Tarihi:01.08.2017

Kabul Tarihi:21.08.2017

Sayfa:252-282

ISSN: 2147-8872

KOSOVA'DA TÜRKÇE YAYINLANAN BİR ÇOCUK DERGİSİ: TÜRKÇEM

Salih Okumuş*

Özet

Türkçem 1 Ocak 1999 yılında Prizren'de yayınlanan bir çocuk dergisidir. Yaklaşık 18 yıldır aralıksız Türkçe olarak Kosova'da yayınlanan Türkçem, 200. sayısına ulaşır. Türkçem, Kuş dergisinin kapanmasından sonra, çocuk edebiyatı alanında ortaya çıkan boşluğu doldurmak üzere çıkarılır. Aylık olarak yayınlanan derginin sahibive yazı işleri müdürü Zeynel Beksaç'tır. Kosova çapında dağıtılan dergi, öğrenciler tarafından da çok rağbet görür, hatta derslerin önemli bir parçası haline gelir. Dergide şiir, hikâye, masal, destan, biyografi ve fıkra gibi edebi türler yanında çocuklara yönelik bulmacalar da bulunur. Dergide, Editörden, Güncel Haberler, Şiir Limanlarında, Edebiyat, Türkçenin Bahçesinden ve Sizden Gelenler gibi çeşitli köşeler bulunur. İç sayfalarda Her Telden, Bilimin Penceresinden, Hayvanlar Dünyası, Ne Var Ne Yok, İngilizce Öğreniyoruz, Müzik Kutusu, Mizah ve Spor, Burçlar, Kâşifler Geçidi, Popüler Kültür, Dünya ve Çevre gibi başlıklara yer verilir. Özellikle çocukların dikkatini çekecek köşeler, içeriğe uygun yazı, şiir ve görsel malzemelerle zenginleştirilir. Öğrencilerin yaratıcılığını, duygu ve düşünce dünyasını geliştirmeyi amaçlayan derginin Kosova Türk çocuk edebiyatının gelişmesine ve Çocuklar arasında Türk kimliğinin güçlenmesine önemli katkılar sağlar. Şekil bakımından A4 formatını kullanan dergi, sayfa sayısı bakımından da yaklaşık 23-35 sayfa civarındadır. Dergide çocukların sanatsal gelişimlerine uygundur resim, fotoğraf ve çizimler kullanılır. Amacımız savaştan sonra önemli bir misyon üstlenen Türkçem Dergisini, şekil, muhteva ve yazar kadrosunu bakımından incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Türkçem, Kosova, çocuk dergisi, şekil, içerik, yazar kadrosu.

* Asoc. Prof. Dr., Priştine Üniversitesi, Filoloji Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi,
ORCID ID/0000-0001-7990-2469, salihokumus@gmail.com

A CHILD MAGAZINE PUBLISHED IN KOSOVO: TÜRKÇEM

Abstract:

Türkçem is a children's magazine published in Prizren on 1 January 1999. Türkçem, published in Kosovo in Turkish for almost 18 years, reaches number 200. After the closing of the Bird Magazine, Türkçem is removed to fill the gap that arises in the field of children's literature. Zeynel Beksaç is the editor of the monthly magazine sahibive. The magazine which was distributed around Kosovo, became very popular around students, also became an important part of the lessons. The magazine contains literary genres such as poetry, story, fairy tale, epic, biography and joke, as well as puzzles for children. There are various corners in the magazine such as Editor, Current News, Ports of Poetry, Literature, Turkish Garden and Arrivals. On the inside pages are titles such as Every Telden, The Window of Science, Animal World, What We Do, Learning English, Music Box, Humor and Sports, Zodiacs, Reverie Gates, Popular Culture, World and Environment. It is especially enriched with angels, poems and visual materials that will attract children's attention. The magazine, which aims to improve the creativity of students, the world of emotions and thoughts, provides important contributions to the development of Kosovo Turkish children's literature and to the strengthening of Turkish identity among children. The magazine, which uses A4 format in terms of figures, is approximately 23-35 pages in terms of the number of pages. The magazine is suitable for children's artistic developments using pictures, photographs and drawings. Our purpose is to examine Türkçem magazine that loaded up an important mission after the war, in terms of form, content, and writer staff.

Key Words: Turkçem, Kosova, children's magazine, form, content, writer staff.

A. Giriş:

Balkanlar, Türk tarihi açısından önemli bir coğrafyadır. Bölgedeki kalıcı ilişkiler Osmanlı ile başlar. Osmanlı'nın bölgeden çekilmesiyle Türkçe yazılı basına imkân verilmez. Geride kalan Türklerin eğitim ve kültür yaşamında büyük bir duraklama yaşanır. Ancak II. Dünya Savaşından sonra kurulan Yugoslavya Federal Cumhuriyeti ile ülkede yaşayan azınlıklar birçok haklara sahip olur. Bu çerçevede, 1944 yılında Makedonya'da kurulan "Birlik Gazetesi"nin neşri ile başlayan bu süreç, Türkçe radyo, gazete, dergi yayını ve kitap baskılarıyla devam eder. Bölgede yeni bir edebi çevre oluşur. Modern Balkan Türk edebiyatının kurulmasına zemin hazırlayan bu çevre, Yugoslav coğrafyasında büyük bir etki bırakır. Fakat Kosova özerk bölgesinde yaşayan Türkler, ancak 1969 yılından itibaren Kosova'da yayınlanmaya başlayan gazete ve dergiler vasıtasıyla bu imkânlara kavuşabilirler.

1960'lı yılların sonlarına doğru Kosova Özerk Bölgesinde de sanat hareketleri yoğunluk kazanır. 1 Mayıs 1969 tarihinde Priştine'de "Tan Gazetesi" yayınlanır. Tan Yayın Şirketi

denilebilir ki, Birlik Yayınları'nın Üsküpte yaptığı işin aynısını Kosova'da yapar. Kısa bir süre sonra da Kosova'da yaşayan Türk halkının sanat hareketlerini kitlelere duyurabilecekleri dergiler çıkmaya başlar. Bunlar, “Çevren” (1973), “Esin” (1976) ve “Kuş” (1979) dergileridir. Bu sayede kültür ve sanat hareketleri canlanıp gelişir. Şehir merkezlerinden köylere kadar Türkçe eğitim yapan okulların açılması, ders kitaplarının basılması ve Türk dilinde eğitim yapan Fakülte ve Yüksek okulların kurulması, Türk kültür hayatının Yugoslavya sınırları içinde büyüyüp gelişmesine zemin hazırlar. Çeşitli kültür, sanat ve edebiyat faaliyetlerine imza atılır. Türk ve yabancı yazarlardan oluşan bir yazar kadrosu oluşturulur. Türkiye edebiyatı'ndan örneklerle yer verilir, dünya edebiyatı'ndan çeviriler yapılır. Bu bakımdan Çağdaş Yugoslavya Türk Edebiyatı, Birlik ve Tan gazetelerinin çatısı altında başlayıp gelişmiştir denilebilir. Ancak Balkan Türk Edebiyatı'nın kökleşmesi 1960'lı yıllardan sonra olur.¹

Kosova, 1999 yılındaki NATO savaşından sonra, uluslararası gücün yönetimine girer, 2008 yılında da bağımsızlığını ilan eder. Bağımsızlıktan sonra her iki bölgedeki edebi anlayış kendi mecralarında akmaya ve gelişmeye başlar. Kosova'da Tan Yayınları'nın başlattığı bu kutsal görev, “Yeni Dönem” (1999), “Çığ” (1999), “Türkçem” (1999), “Sofra” (1999), “Bay” (1994), “Derya” (2002), “Bal-Tam” (2004), “Kosova Haber” (2006), “Bahar” (2007), Kosovaport (2010), Yeni Kosova (2012), “İmza” (2012) ve Kosovagündem (2015) gibi gazete ve dergilerin yayınlanmasıyla devam eder.²

Bu çerçevede 1999 yılından itibaren Kosova'da Türkçe olarak yayınlanan ve toplam 200 sayıya yaklaşan “Türkçem” çocuk dergisi üzerinde durmaya çalışacağız. Ancak biz ulaşabildiğimiz ilk 162 sayıyı inceleyeceğiz.

B. Türkçem Dergisinin Kimlik Bilgileri:

Türkçem Dergisi, 1 Ocak 1999 tarihinde Prizren'de yayın hayatına başlayan bir çocuk dergisidir. 1999 NATO müdahalesinden sonra, Tan Yayın Şirketi kapatılır, Türkçe basın-yayın da bundan etkilenir. Tan Yayınları çerçevesinde yaklaşık 20 yıl aralıksız çıkarılan “Kuş” çocuk dergisi de yayından kaldırılır. Bu alanda büyük bir boşluk doğar. Bu boşluğu doldurmak ve çocukların ihtiyaçlarını karşılamak üzere Türkçem çocuk dergisi yayınlanır. Derginin amacı, Kosovalı Türk çocuklarının yeni bir bilgi kaynağına ulaşmasını sağlamak ve Türkçe eğitime katkıda bulunmaktır. Kısa bir sürede, okuyucularının beğenisini kazanarak Kosova'da Türkçe eğitimin yapıldığı okullarda dağıtılır, özellikle sosyal bilimler alanındaki derslerin bir parçası haline gelir. Derginin yazı işleri müdürü Zeynel Beksaç, derginin ilk sayısında hedeflerini şöyle açıklar:

“(...) Yerli edebiyatımızın daha da gelişmesine katkı sunmak, bilgi dağarcığınızı daha bir zenginletmek, kalemi elinize dolayıp; şiirin, öykünün, düzyazının gizemli dünyalarına kürek sallamanız için çaba harcayacağız. Tek amacımız size laik olabilmek, hak ettiğiniz zengin

¹Salih Okumuş, “Kosova'da Yayınlanan Türkçe Gazete ve Dergiler”, Yeni Türkiye (Rumeli-Balkanlar Özel Sayısı - V), Yıl:21, Sayısı:70, s: 6254-6255, Ankara Mart-Haziran 2015.

²Okumuş, (2015:6255-6259-6260).

İçerikli sayılarla sizleri muştulayabilmektir...Türkçem'le o zengin çocuk edebiyatımıza hep birlikte yeni değerler katalım."³

Dergi, "Editörden" köşesindeki yazılarla başlar. Bu yazılar,yazı işleri müdürü Zeynel Beksaç'ın imzasını taşır. Beksaç,amaçlarının Kosova Türk çocuk edebiyatının gelişmesine katkı sunmak olduğunu belirtir.Ayrıca derginin çocuk edebiyatındaki yerini, önemini ve dergiyi yayınlamak için karşılaştıkları zorlukları anlatır. Derginin yayınlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ederek çocuklardan kendi şiir, düzyazı ve çizimlerini dergiye göndermelerini, dergide daha başka neleri okumak vehangi konulara ağırlık verilmesi gerektiğini yazmalarını talep eder.

Derginin kimlik bilgileri, 2. sayfanın altında veya sol yanında; bazı sayılarında ise, son sayfanın altında veya sağ yanında bir sütun halinde; 2009 yılında yayınlanan 103. sayısından itibaren ise, birinci sayfada sola dayalı bir sütun halinde verilmektedir. Künyede derginin çıktığı ay, yıl, sayı numarası, sahibi ve yazı işleri müdürü, yayın koordinatörü, yazı kurulu, adresi, derginin basıldığı yer bulunur.⁴

Derginin sahibi ve yazı işleri müdürü gazeteci, yazar ve şair Zeynel Beksaç'tır. Ayrıca dergide bir yayın kurulu bulunur. Derginin ilk 14 sayısı iki ayda bir çıkar. Nisan 2001 tarihli, 15. sayısından itibaren de aylık olarak çıkmaya başlar.Derginin sayfa sayısı 23-35 sayfa arasındadır. Kosova'da özellikle çocuk edebiyatı alanında önemli bir boşluğu dolduran dergi, ilk sayısından itibaren önce "Türkçem Çocuk Dergisi", 3. yılından itibaren "Aylık Çocuk Dergisi", bir yıl sonra da "Aylık Popüler Çocuk Dergisi" ünvanını kullanır.⁵33. sayıdan itibaren de, "Balkanlarda Anadili Zevkini Beraber Yaşatalım" sloganıyla okuyucularına ulaşır.⁶Türkçem dergisi, Temmuz 2006'da yayınlanan 68.sayısında Kosova Çocuk Kültürü ve Edebiyat Derneği'nin bir yayın organı olduğunu belirtir.⁷ Dergi internet ortamında da yayınlanır. Ayrıca Facebook gibi sosyal medyada çok takipçisi bulunur.⁸

Derginin yayınlandığı ilk yıllarda çeşitli gecikmeler olur, ekonomik sebeplerle yayına ara verilir. 2003 yılından sonra bütün sayılar düzenli olarak çıkmaya başlar. Bunda TİKA'nın (Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı), Kosova Türk Taburu ve Mamuşa Belediyesi'nin katkıları büyüktür.18 yıldır yayınlanan Türkçem dergisi, zaman zaman karşılaştığı maddi sıkıntılara rağmen, Kosova Türk Çocuk Edebiyatına yeni değerler katmayı başarır.Çocuk edebiyatı alanında başarı ödülleri vererek bu alanda çalışan yazar ve şairleri teşvik eder. Bu ödülleri alanlar arasında Fahri Kaya, İlhami Emin, M. Ruhi Şirin, Mustafa İsen, Yalvaç Ural, M. İdris Zengin, Mevlüt Kaplan, Gülten Dayıoğlu, Fatih Erdoğan gibi isimler sayılabilir.⁹

Derginin kimlik bilgileriyle ilgili tablo aşağıdaki gibidir:

³ Zeynel Beksaç, "Sevgili Öğrenciler", Türkçem Dergisi, Sayı: 1-2, s. 3.

⁴ Türkçem Dergisi, (Yıl: 1999, Sayı: 1; Yıl: 2009, Sayı: 103).

⁵ Türkçem Dergisi, (Yıl: 1-3, Sayı: 1-14; Yıl: 3, Sayı: 15; Yıl: 4, Sayı: 40); Okumus, (2015:6271).

⁶ Türkçem Dergisi, (Yıl: 2003; Sayı: 33); Okumus, (2015:6271)

⁷ Türkçem Dergisi, (Yıl: 7; Sayı: 68); Okumus, (2015:6270);

⁸Okumus, (2015:6271)

⁹Okumus, (2015:6271)

Dergi sayısı	Sahibi ve Yazı İşleri müdürü	Yayın Koordinatör	Yazı Kurulu	Teknik Düzelti	Baskı ve Bilgisayar Dizgisi	Kapak ve Resim	Fotoğraf Sorum-lusu
1-4	Zeynel Beksaç	Şecaettin Koka	Fahri Kaya Nimetullah Hafız Hasan Mercan İ.Ü.Nasrattinoğlu Feyyaz Sağlam İskender Muzbeg Fikri Şişko Şefkat Kaçanık Liriye Dişo Meseret Brina Bayarm İbrahim A.R. Yeşeren Ferhat Aşıkferki		BAF Grafik Kırtasiye Şirketi Teuta Spahiu		
5-8	Zeynel Beksaç	Şecaettin Koka	Fahri Kaya Feyyaz Sağlam İskender Muzbeg Liriye Dişo Meseret Brina Nimetullah Hafız Hasan Mercan İ.Ü.Nasrattinoğlu Fikri Şişko Bayram İbrahim A.R. Yeşeren Ferhat Aşıkferki	Atilla Beksaç	BAF Grafik Kırtasiye Şirketi Teuta Spahiu		
9-20	Zeynel Beksaç		Meseret Brina İskender Muzbeg Bedrettin Koro Liriye Dişo Şefkat Kaçanık	Atilla Beksaç	BAF Grafik Kırtasiye Şirketi Teuta Spahiu		

			Şecaettin Koka Feyyaz Sağlam Nimetullah Hafız Fikri Şişko A.R.Yeşeren Derya Bako Sadık Koro Fahri Mermer				
21-30	Zeynel Beksaç		İskender Muzbeg Meseret Brina Bedrettin Koro Liriye Dişo Şefkat Kaçanik Feyyaz Sağlam Nimetullah Hafız Fikri Şişko A.R. Yeşeren Sadık Koro Suphi Mazrek	Atilla Beksaç	BAF Grafik Kırtasiye Şirketi Teuta Spahiu	Bahadır Dev	
31-33	Zeynel Beksaç		Meseret Brina İskender Muzbeg Bedrettin Koro Liriye Dişo Şefkat Kaçanik Feyyaz Sağlam Nimetullah Hafız Fikri Şişko A.R. Yeşeren Sadık Koro Suphi Mazrek Nebile Laçin	Atilla Beksaç	BAF Grafik Kırtasiye Şirketi Besnik Haskuka		

34-39	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	Meseret Brina Nebile Laçın İskender Muzbeg Liriye Dişo Şefkat Kaçanik Feyyaz Sağlam Nimetullah Hafız Fikri Şişko A.R. Yeşeren Sadık Koro Suphi Mazrek		BAF Grafik Kırtasiye Şirketi Teuta Spahiu	Nevin Çokay Mustafa Asım	Nafiz Lokviça
40-49	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	Meseret Brina Nebile Laçın İskender Muzbeg Liriye Dişo Şefkat Kaçanik Feyyaz Sağlam Fikri Şişko Sadık Koro Suphi Mazrek Ferhat Aşıkferki		ALLCOA İmpex Şirketi Atilla Beksaç Teuta Spahiu	Hikmet Barutçu gil	Nafiz Lokviça
50-60	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	Meseret Brina Nebile Laçın İskender Muzbeg Liriye Dişo Şefkat Kaçanik Feyyaz Sağlam Fikri Şişko Sadık Koro Suphi Mazrek		ALLCOA İmpex Şirketi Atilla Beksaç		Nafiz Lokviça

61-69	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	Meseret Brina Nebile Laçın İskender Muzbeg Liriye Dişo Şefkat Kaçanik Feyyaz Sağlam Fikri Şişko Sadık Koro Suphi Mazrek Taner Güçlütürk		ALLCOA İmpex Şirketi Atilla Beksaç		Nafiz Lokviça
70-80	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	İskender Muzbeg Nebile Laçın Feyyaz Sağlam Meseret Brina Elçin İsgenderzad Fikri Şişko Liriye Dişo Şefkat Kaçanik Taner Güçlütürk Sadık Koro Suphi Mazrek	Hüsam ettin Luma	ALLCOA İmpex Şirketi Atilla Beksaç		Nafiz Lokviça
81-90	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	Meseret Brina Nebile Laçın İskender Muzbeg Feyyaz Sağlam Elçin İsgenderzad Fikri Şişko Liriye Dişo Şefkat Kaçanik Taner Güçlütürk Sadık Koro Suphi Mazrek		ALLCOA İmpex Şirketi Sencar Karamuço	Taner Güçlü türk	Nafiz Lokviça

91-97	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	Meseret Brina Nebile Laçın İskender Muzbeg Feyyaz Sağlam Elçin İsgenderzad Fikri Şişko Liriye Dişo Şefkat Kaçanık Taner Güçlütürk Sadık Koro Suphi Mazrek		ALLCOA İmpex Şirketi Sencar Karamuço Atilla Beksaç		Nafiz Lokviça
98-100	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	Nebile Laçın Liriye Dişo Ferhat Aşıkferki Fidan Jıta Güler Lika Danışma Kurulu İskender Muzbeg Avni Engüllü Feyyaz Sağlam Fikri Şişko Taner Güçlütürk		ALLCOA İmpex Şirketi Sencar Karamuço		Nafiz Lokviça
101- 110	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	Nebile Laçın Liriye Dişo Ferhat Aşıkferki Fidan Jıta Güler Lika Danışma Kurulu İskender Muzbeg Avni Engüllü Feyyaz Sağlam Fikri Şişko Taner Güçlütürk		ALLCOA İmpex Şirketi Sencar Karamuço		Nafiz Lokviça

			Elçin İsgenderzad				
111-130	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	Nebile Laçın Liriye Dişo Ferhat Aşıkferki Fidan Jılta Güler Lika Danışma Kurulu İskender Muzbeg Avni Engüllü Feyyaz Sağlam Fikri Şişko Taner Güçlütürk Elçin İsgenderzad		ALLCOA İmpex Şirketi Atilla Beksaç		Nafiz Lokviça
131-140	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç	Nebile Laçın Ferhat Aşıkferki Fidan Jılta Güler Lika Yüksel Pomak Özcan Micalar Danışma Kurulu Yakup Deliömeroğlu Avni Engüllü Feyyaz Sağlam Fkri Şişko Elçin İsgenderzad İskender Muzbeg Taner Güçlütürk		ALLCOA İmpex Şirketi Atilla Beksaç		Nafiz Lokviça

			Mehmet Bütüç Arif Bozacı				
141-150	Zeynel Beksaç	Sencar Karamuço	Ferhat Aşıkferki Fidan Jılta Güler Lika Yüksel Pomak Özcan Micalar Danışma Kurulu Yakup Deliömeroğlu Avni Engüllü Feyyaz Sağlam Fkri Şişko Elçin İsgenderzad İskender Muzbeg Taner Güçlütürk Mehmet Bütüç Arif Bozacı		ALLCOA İmpex Şirketi Atilla Beksaç		Nafiz Lokviça
151-162	Zeynel Beksaç	Atilla Beksaç Enis Striko	Ferhat Aşıkferki Fidan Jılta Güler Lika Yüksel Pomak Özcan Micalar Serdan Kervan Nadide Birvenik Danışma Kurulu Yakup Deliömeroğlu Avni Engüllü Feyyaz Sağlam		ALLCOA İmpex Şirketi Atilla Beksaç		Nafiz Lokviça

			Fkri Şişko				
			Elçin İsgenderzad				
			İskender Muzbeg				
			Taner Güçlütürk				
			Arif Bozacı				
			Beste Sakallı				
			Şecaettin Koka				

Künye bilgileri, değişmeyen sayılar aralığına göre verilmiştir. Yukarıdaki tabloya sığdıramadığımız ve derginin künyesinde yer alan adres, telefon numaraları, elektronik posta adresleri gibi iletişim bilgilerini ayrıca vermeyi uygun gördük.

Derginin haberleşme adresi 1, 9, 35 ve 80. Sayılarda farklılık gösterir. Halen kullanılan adres Fehmi Ladrovci caddesi, Kōrağa Sokağı, Nu: 36, Prizren/Kosova'dır. Telefon ve Fax numaraları için de aynı durum söz konusudur. Başlangıçta sabit numaralar verilirken Kasım 2003 tarihli 36. sayıdan sonra Cep telefonu numaraları bulunur. En son 131. sayıda değiştirilen ve halen kullanılan cep numarası +37744-381-188'dir.

Türkçem dergisine elektronik posta ile de ulaşılabilir. Bunlar derginin sahibine, koordinatörüne ve derginin adına açılmış resmi elektronik postalarıdır. Zeynel Beksaç adına açılan hesaplar: zeynel_b@hotmail.com, zeynelbeksac@hotmail.com, ve zbeksac@yahoo.com; Derginin koordinatörü Atilla Beksaç'ın email adresi: atillabeksac@hotmail.com; Türkçem dergisinin resmi email adresleri: turkcemdergisi@hotmail.com, turkcemdergisi@yahoo.com'dur. Dergi, 2003 yılından itibaren resmi internet sayfasından da hizmet vermeye başlamıştır. www.turkcemdergisi.com, www.turkcemdergisi_zoomshare.com; www.turkcemdergisi.blogspot.com ile sosyal paylaşım siteleri www.facebook.com/turkcemdergisi ve <http://twitter.com/turkcemdergisi> adreslerini kullanmaktadır.

C. Şekil, Muhteva ve Yazar Kadrosu bakımından Türkçem Dergisi:

Çocuk dergileri, çocukların eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Onların kültürel bakımdan gelişmesine, yeteneklerinin keşfedilip iletilmesine katkıda bulunur. Bu sebeple dergilerinin görselliği, şekil yapısı ve içeriği son derece önemlidir. Seçilen şiir ve yazılar her yaşta çocuğa hitap etmeli ve onların gelişmelerine katkı sunmalıdır. Bu bölümde Türkçem Dergisi'ni şekil, muhteva ve yazar kadrosu bakımından ele almaya çalışacağız.

1. Türkçem Dergisinin Şekil Özellikleri:

Çocukları için görsellik son derece önemlidir. Dergide kullanılan ebat, baskı kalitesi, dizgi, resim, çizim, renk, kompozisyon, desen ve tasarımlar çocukların ilgisini çeken önemli uyarılardır. Derginin tasarımından yapısına kadar her safha büyük bir emek ve gayret gerektirir. Kapak ve sayfa yapısı çocukların okumasını kolaylaştıracak biçimde olmalıdır. Bu yüzden sayfa sayısına, boyutuna, kâğıt kalitesine, yazı puntolarına, başlıklara ve görsel

araçlara azami dikkat gösterilmelidir. Çocuk dergileri bilhassa görsel araçlar bakımından zengin olmalıdır. İçeriğe uygun fotoğraf, desen, karikatür gibi çocukların algı düzeyine çabuk ulaşacak materyaller kullanılarak öğrenmeyi hızlandırmalı ve kolaylaştırmalıdır. Ayrıca, dergilerin çocukların kendilerini keşfetmede de payları çok büyüktür. Bu bakımdan öğrencilerin dergilerde yayınlanan şiir, yazı ve çizimleri kendilerini geliştirmek için büyük bir imkân sağlar. Beceri veyeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olur. Türkçem dergisi, yıldan yıla kendini geliştirerek hem Türkçe eğitimine, hem de çocukların iç dünyasının gelişmesine büyük bir hizmet yapar. Derginin şekil özelliklerini kapak kompozisyonu, sayfa yapısı, dizgi ve baskı tekniği ile fotoğraf ve çizim gibi başlıklar altında ele alacağız.

a. Kapak Kompozisyonu: Derginin dış görünümü incelendiğinde kapak resimlerinin her sayıda değişiklik gösterdiği anlaşılır. Kapakta o yıla, mevsime ve aya veya derginin içindeki konulara ait/uygun fotoğraf ve çizimler yer alır. Derginin dış kapak ve iç sayfaları çok renkli ve canlıdır. Farklı resim ve desenler kullanılır.

Derginin adı genelde kapağın üst kısmında büyük harflerle kırmızı, sarı, mavi, yeşil ve beyaz renklerle yazılıdır. Türkçem isminin yanında –sanırız dergiye uğur getirmesi için kullanılan- uğur böceği kullanılır. Devamında “Çocuk Dergisi” ifadesi, yayınlandığı ay, yıl ve sayı numarasına yer verilir. Derginin ismi bütün sayılarda aynı olmamakla birlikte, ilk sayıdan 35. sayıya kadar el yazısı fontuyla, daha sonraki sayılarda normal fontlarla ancak baştaki “T” ve sondaki “M” harfleri diğerlerinden biraz daha büyük ve ortadaki harfleri içine alacak şekilde yazılmıştır. Ocak 2005 tarihinde yayınlanan 50. sayıda “Ç” harfi biraz daha büyütülerek içine yıldız eklenir. “Ç” harfi, bir nevi, “Ay-Yıldız” gibi tasvir edilir. Derginin ismi 2012’de yayınlanan 136-138. sayılarında ön kapakta ve alt kısımda, 139 ve 140. sayılarda ise kapağın tam ortasında yer alır. Ayrıca kapakta “Türkçem Hep Sizinle Yarınlar Uzanacak”, “Sevgi, Kardeşlik ve Barış İçin Bir Ömür Nöbette Durmaya Hazırmısınız?” gibi sloganlar da kullanılır. Künye bilgileri genellikle derginin ikinci sayfanın alt kısmında, bazı sayılarda ön kapağın iç tarafında ve sol yanında bir sütun şeklinde, bazen de arka kapağın iç kısmında ve alt tarafında verilmektedir.¹⁰

Kapak tasarımı Nevin Çokay, Mustafa Asım, Hikmet Barutçugil gibi farklı kişiler tarafından hazırlanır. Derginin dış kapağında farklı resim ve desenler kullanılır. Bilhassa çocuk dünyasına ait figürler, doğa manzaraları, kuşlar, çiçekler, masal kahramanları, bilim, teknik ve sağlık alanlarında cezbedici, süslü fotoğraflara yer verilir.¹¹ Bunun yanı sıra özel gün ve haftalar için olay, kişi ve durumun mahiyetine uygun resim, çizim, şiir ve kısa yazılar bulunur. Kapak kompozisyonu derginin içeriğiyle de alakalıdır. Kapakta genellikle Kosova’daki Osmanlı tarihi eserlerine, derneklerin faaliyetlerine, tiyatro temsillerine, resmi ve dini bayramların kutlamalarına, anneler, babalar ve kadınlar günlerine, devlet büyüklerinin ziyaretlerine, değerli yazar, şair ve müzisyenlere, şiir şölenlerine, sempozyum ve konferans gibi etkinliklere yer verilir. Ayrıca eğitim-öğretim dönemlerinin başlarında öğretmen ve öğrencilerin fotoğraf, şiir ve yazıları da bulunmaktadır. Kasım aylarında Atatürk’ü anmak

¹⁰ Türkçem Dergisi, (Yıl: 1-5; Sayı: 1-35; Yıl: 2005, Sayı: 50; Yıl: 2012, Sayı: 136-138; Yıl: 2012, Sayı: 139-140).

¹¹ Okumus, (2015:6271)

maksadıyla yapılan 10 Kasım anma törenlerine ait yazı, resim ve şiirler düzenli bir şekilde yayınlanır. Derginin iç kapakları kullanılmadığı için boş bırakılmıştır. Tüm sayılarda sayfa numarası da 2'den başlamaktadır.

Türkçem Dergisi'nin arka kapağı boş değildir. Kapağın dış kısmında Nasrettin Hoca fıkraları, dergiye özel yılsonu takvimleri, yerli-yabancı sanatçılar ve müzik gruplarına ait posterler, eğitici masallar, okulların yaptığı faaliyetler ile öğretmen ve öğrencilerin fotoğrafları, Türk Dünyası'na ait çeşitli resimler ve reklamlar bulunur. Arka kapağın iç kısmında isehayvanlar âlemi, bilimdünyasından ilginç haberler, tarihten önemli sayfalar, dinî kurumlara ait bilgiler, resim, müzik ve sinemaya dair son gelişmeler, sergiler, Kosova şehirlerinin tarihçeleri, ders programına ait cetveller, öğretici hikâyeler, bilmece ve bulmacalar, İngilizce öğretiler, öğrenciler tarafından gönderilen şiir, yazı ve çizimler ile çeşitli reklamlar bulunmaktadır.

b. Sayfa Yapısı: Türkçem çocuk dergisi sayfa sayısı bakımından sayıdan sayıya değişse de, yaklaşık 23-35 sayfa civarındadır. En az 23, en çok 35 sayfadır. Ebat açısından iki ayrı format kullanılır. 1. sayıdan 14. sayıya kadar fotoğraf albümü şeklinde ve 21x21 cm'dir. Daha sonraki sayılarda ise, A4 formatı kullanılır.¹² Yazı karakterleri gözü yormayacak büyüklükte olup baskı kalitesi de iyidir. Dergide kullanılan resimler, fotoğraflar ve çizimler çocukların sanatsal gelişimlerine de uygundur. Öğrencilerin yaratıcılığını, duygu ve düşünce dünyasını geliştirecek nitelikte olmasına dikkat edildiği söylenebilir. Dergi, yazı ve şiirlerini belli bir plan ve kompozisyon içinde yayımlar. Özellikle çocukların dikkatini çekecek köşelerde içeriğe uygun yazı, şiir ve görsel malzemelerle zenginleştirilir. Dergide, *Editörden, Güncel Haberler, Şiir Limanlarında, Edebiyat, Türkçenin Bahçesinden* ve *Sizden Gelenler* gibi çeşitli köşeler bulunur. İç sayfalarda *Her Telden, Bilimin Penceresinden, Hayvanlar Dünyası, Ne Var Ne Yok, İngilizce Öğreniyoruz, Müzik Kutusu, Mizah ve Spor, Burçlar, Kâşifler Geçidi, Popüler Kültür, Dünya ve Çevre* gibi başlıklara yer verilir. Ancak bu gibi başlıklar, her sayıda aynı sayfalarda bulunmaz. Dergi, Zeynel Beksaç'ın kaleme aldığı "*Editörden*" köşesiyle başlar. Beksaç bu köşede çocuklara ilgili sayıyı tanıtır. "*Güncel Haberler*" başlığı altında değişik etkinliklerden söz edilir. Balkanlar ve Türk Dünyası şairlerinin şiirlerine yer verilen *Şiir Limanlarında* köşesi ile yeni çıkan kitapların tanıtımlarının yapıldığı "*Edebiyat*" köşesi şiir zevki ve kültürel birikim açısından önemlidir. Derginin önemli köşelerinden biri de, ilk sayılarından itibaren var olan ve önlü-arkalı 3-4 sayfayı bulan "*Türkçenin Bahçesinden*" dir. Daha sonra "*Sizden Gelenler*" adıyla değiştirilen köşede, öğrencilerin şiir ve yazılarına yer verilir. Yine son sayfalara doğru "*Bil, Bul, Eğlen*" gibi başlıklar bulunur. Sayıdan sayıya değişiklik gösteren köşe yazıları bazen son sayfalarda, bazen de ilk sayfalarda yer alır. Derginin baskısında parlak yağlı kâğıt kullanılır, bilhassa son dönemlerde kâğıt kalitesinin arttığı söylenebilir. Ayrıca dergi, bu köşelerde kullandığı içeriğe uygun fotoğraf, desen, diğer görsel malzemelerle çocukların ilgisini ve dikkatini çekmeyi de başarır.

c. Dizgi ve Baskı Tekniği: Derginin bilgisayar dizgisi, tasarım ve teknik düzeltmelerinde Atilla Beksaç, Teuta Spahiu, Besnik Haskuka ile Sencar Karamuço'nun isimleri geçmektedir.

¹² Okumuş, (2015:6271)

Türkçem, 6. yılına kadar BAF Grafik Kırtasiye Şirketi, 40. sayısından bu yana Allcoa İmpex Matbaası tarafından latin harfleriyle ve Türkçe olarak basılmaktadır.¹³ Baskı kalitesinde farklılık pek görülmez. Sayfaları dayanıklılık açısından sağlam, genelde yağlı kartondur. Dergide yer alan başlıklarda ve metinlerde farklı puntolar kullanılır. Başlıklar genellikle renkli ve desenlerin arasında yazılmakla birlikte, farklı şekillerde verilmektedir.

d. Fotoğraf ve Çizim: Dergide yer alan desen ve fotoğraflar görsellik açısından hem çok zengin, hem de çok renklidir. Çocukların dikkatini çekmek ve okuma isteği uyandırmak için kapak resimlerinden başkadergide onlarca resim ve desen kullanılır. Resimlerin her yaştaki çocuğa uygun, açıklayıcı, eğlendirici ve herşeyden önce sevimli olmalarına özen gösterildiği söylenebilir. Masal, hikâye ve şiirlerle ilgili resimler oldukça dikkat çekicidir. Derginin künyesinde fotoğraf sorumlusu olarak Nafiz Lokviça'nın ismi geçer.¹⁴ Derginin kapak fotoğraflarında kuşlar, çiçekler, anne ve çocuklar, yazarlar, şairler, sanatçılar, devlet adamları, önemli şahsiyetler, masal kahramanları, okullar, öğretmenler ve öğrenciler, tatil dönemleri, mevsimler ve yılbaşı resimleri çokgörkemli bir şekilde kullanılır. İç sayfalarda ise yine yazıların konularına uygun fotoğraflar yer alır. Özellikle güncel haber, olay yerinden ve etkinlik gibi daha çok haberleri konu alan yazılarda çok sayıda fotoğraf kullanılır. Ayrıca bazı edebi türler için de konuya uygun fotoğraf ve desenlere yer verilir.

2. Türkçem Dergisinin Muhteva Özellikleri:

Türkçem dergisi, muhteva bakımından zengin bir çocuk dergisidir. Özellikle dil, edebiyat, bilim ve eğitici yazılar ile dinî ve ahlakî yazılar çocukları zihinsel ve ruhsal olarak geliştirmeyi amaçlar. Dergi, *Editörden* köşesindeki yazılarla başlar. Buyazılar, yazı işleri müdürü Zeynel Beksaç'ın imzasını taşır. Beksaç, ilgili sayıyı tanıttıktan sonaraderginin çocuk edebiyatındaki yerini ve önemini belirtir. Dergiyi yayınlamak için karşılaştıkları zorluklara değinerek emeği geçenlere teşekkür eder. Öğrencilerden dergide neleri görmek istediklerini yazmalarını talep eder.

Dergide çok sayıda şiir ve yazı bulunur. Bu sebeple muhtevayı incelerken şiir ve nesir olarak ikiye ayıracağız. Nesir alanında makale, hikâye ve roman, masal, efsane, destan, biyografi, hatıra, röportaj, bilmece bulmaca, atasözleri ve deyimler ile haberler gibi çok sayıda edebi türe ait metinler bulunur. Bu metinler genellikle dil, edebiyat, tarih, sağlık, eğitim ile dini ve ahlaki yazılardan oluşur. Bunların çoğu uzmanlar tarafından yazılan bilimsel yazılardır. Güncel haberler daha çok o ay içerisinde çocukları ilgilendiren, okul, eğitim, kültür, sinema ve müzik gibi alanlarla ilgilidir. Şimdi sırasıyla bunları incelemeye çalışalım:

a. Şiir: Kosova'da Türk Çocuk Edebiyatı'na damga vuran en gelişmiş edebi tür şiir'dir. Türkçem Dergisi'nde toplam 3,127 şiir bulunur. Bunlardan 1461'i öğrenciler tarafından gönderilmiştir. *Şiir Limanları* köşesinde, yaklaşık 1000 şiir yer alır. Buradaki şiirlerin 310'u Kosovalı, 178'i Makedonyalı ve 284'ü de Türkiye'li şairlere aittir. Ayrıca neredeyse derginin her sayısında, Türk Dünyası şairlerine de yer verilir. Yaklaşık 60 kadar çeviri şiir vardır. Şiirlerin çok olmasında Türkçem Dergisi'nin sahibi Z. Beksaç'ın şair

¹³Türkçem Dergisi, (Yıl: 1-5; Sayı: 1-39; Yıl: 6, Sayı: 40).

¹⁴Lokviça, 40 yıldır fotoğraf makinesi ve kamerasıyla ün yapmış, Kosova Türk toplumunun önemli sanatçılarından biridir.

olmasının tesiri büyüktür. Dergide, *Şiir Limanları* köşesinde yerel ve Türkiye’li şairlerin şiirleri ile *Sizden Gelenler*, *Genç Kalemler*, *Küçük Şairler*, *Türkçemin Bahçesinden* gibi köşelerde ise, Kosova’nın her bölgesinden şiir gönderen amatör şairler, gençler ve öğrencilere ait şiirler bulunur. Ayrıca Balkanların değişik yerlerinde düzenlenen şiir şölenlerine yer verilir.

Şiirlerde genellikle, Mevlana, Atatürk, çocukluk anıları, anne sevgisi, kitap sevgisi ve önemi, evlatlara öğütler, ana dili, çeşitli yöreler, Türklük, göç, şehirler, mimari eserler, mehmetçik, bayrak, anavatan hasreti gibi konular işlenir. Enver Baki, Sabit Yusuf ve Hasan Mercan gibi Kosova’lı yazar ve şairlerin kendi çocuklarına ve torunlarına yazdıkları şiirler de dikkat çekicidir. Dergiye sürekli yazılarıyla destek veren Hasan Mercan, Fahri Mermer, Fikri Şişko, Şecaettin Koka, Altay S. Receptoğlu, Bayram İbrahim, Enver Baki, İskender Muzbeg, Cemali Tunalıgil, Ahmet S. İğciler, Zeynel Beksaç, Naim Şaban, Arif R. Yeşeren gibi Kosova’lı yazar ve şairler ile Fahri Kaya, Nusret D. Ülkü, Suat Engüllü, Avni Engüllü, Şükrü Ramo ve Necati Zekeriya gibi Makedonya Türk yazar ve şairleri bulunur. Ayrıca Türkiye’den Fazıl Hüsnü Dağlarca, Mustafa Ruhi Şirin, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Ümit Yaşar Oğuzcan, Orhan Veli Kanık, Nazım Hikmet Ran, Necati Cumalı ve Âşık Veysel gibi Türk Edebiyatının tanınmış simaları yer alır.

Öğrencilerin kaleme aldıkları şiirlerde ise, öğretmen, doğa sevgisi, evcil hayvanlar, barış, yurdun güzellikleri, mevsimler, okul sevgisi, anne, baba ve kardeş sevgisi, birlik ve beraberlik, 8 Mart kadınlar günü, 19 Mayıs Gençlik Bayramı, Barış Manço gibitemalar işlenmektedir. Öğrencilerin şiirlerini yayınladıkları bu köşeler sürekli değişik adlarla anılır.

Şiirlerde kullanılan dil sade, yalın ve anlaşılırdır. Çoğunda kafiye düzeni vardır. Duygusalığın ağır bastığı bu şiirlerde mizah, öğüt ve eğiticilik öne çıkar. Bu bakımdan çocuklara yönelik yazılan şiirlerin didaktik olduğu söylenebilir. Dergilerdeki bütün şiirler, konularına uygun görsel malzemelerle renklendirilerek sunulur. Derginin temel amacı, bilgi dağarcığını zenginleştirmek, yeni isimler çıkararak Kosova Türk çocuk edebiyatının gelişmesine katkı sunmaktır. Dergi, gençlere sayfalarında yer vererek kendilerini keşfetmelerine yardımcı olur. Bilhassa yetenek ve becerilerinin gelişmesine zemin hazırlar. Onları yeni meşguliyetler bulmaya teşvik ederken edebiyatı da sevdirmeye çalışır.

Türkçem Dergisi’nde çeviri şiirler de vardır. Bu şiirler genellikle asıllarıyla birlikte verilir. Balkan halkları ile dünyanın tanınmış şairlerine ait olan bu şiirler, daha çok Yugoslavya döneminde tanınmış Olivera Şiyaçki, Nasiha Kapiçiç, Esad Mekuli, Muhamet Kırveşi, Ali Huruglica, Stoyanka Davidoviç, İzet Sarayliç (Boşnak, Arnavut, Hırvat, Sloven, Sırp, Makedon, Voyvodina, Rom) gibi şairleriyle Viçeslav Nezval, Mihail Eminescu, Victor Hugo, Garry Van Der Linden, Christian Morgenstern, Bertold Brecht, (Çek, Alman, Hollandalı, İspanyol, İngiliz) gibi dünyaca tanınmış şairlere aittir.

b. Nesir:

Türkçem Dergisi’nde nesir alanında makale, hikâye, roman, masal, efsane, destan, biyografi, fıkra, anı, söyleşi, söhpet vebabergibi edebi türlerde toplam 2457 yazı yazı bulunur. Bu yazılar arasında 637 makale, 346 hikâye ve roman, 259 masal, 36 efsane, 14 destan, 50

biyografi, 20 anı, 97 fıkra, 30 röportaj, 100 atasözü ve deyim ile 800 haber yer almaktadır. Bu yazıların bir kısmı edebi türlere ait metinlerden oluşur. Bir kısmı da uzmanlar tarafından kaleme alınan teorik bilimsel yazılardır.

1) **Makale:** Dergide yer alan makaleler dil, edebiyat, tarih, sağlık, eğitim, din ve ahlak alanlarında yazılmış bilimsel yazılardan oluşur. Derginin hemen hemen bütün sayılarında bu gibi yazılar mevcuttur. Bilimsel yazıların toplamı 637 adettir. Bilgilendirici ve eğitici özelliği taşıyan yazıların çoğu uzman kişiler tarafından kaleme alınmıştır. Bunlar, çocukların okuldaki derslerinden gündelik hayatlarına kadar her zaman faydalanabilecekleri yazılardır.

Dergide yer alan dil ve edebiyat yazıları konu bakımından çok geniştir. Bir kısmı teorik yazılardan oluşur ve sayıları 208 civarındadır. Bu yazıların bir çoğu da akademisyenler tarafından kaleme alınmıştır.

Türkçem dergisinde dil ile ilgili yazılar hemen her sayıda bulunur. Dil yazılarının amacı, çocukların Türkçe'yi daha doğru ve etkili kullanmalarını sağlamaktır. Türkiye'den İskender Pala, Orkun Kutlu ile Kosova'dan İskender Muzbeg ve Altay S. Receptoğlu gibi isimlere aittir. Dil yazılarının konuları arasında, dil, dilin önemi, Türkçe'nin tarihsel gelişimi, alfabe, Türklerin kullandıkları alfabeler, eski yazılı metinler, İstanbul Türkçesi, ses uyumu, kelime ve çeşitleri, deyimler, atasözüleri, okullarda Türkçe eğitimi ve Türkçe'ye giren yabancı kelimeler gibi çocukların özellikle Türkçe dersinde faydalanabilecekleri kaynak niteliğindeki metinlerdir.

Türkçem dergisinde bulunan edebiyat yazıları dergiye değer katan en önemli bölümleridir. Çocukların bu alandaki meraklarının gelişmesinde de payları vardır. Bu yazılar da tıpkı dil yazıları gibi genel de Türk akademisyen ve yazarlar ile Kosovalı yazar ve araştırmacılar tarafından kaleme alınmıştır. Türkiye'den Tahir Kutsi Makal, Talat Sait Halman, Filiz Kılıç, Hayrettin İvgin, Hikmet Altınkaynak ve İbrahim Ağâh Çubukçu ile Kosova'dan Şecaettin Koka, Bedrettin Koro ve Nusret D. Ülkü gibi isimler zikredilebilir. Ancak bazı yazıların yazarları ise bilinmemektedir.

Dergide yayınlanan edebiyat yazıları arasında, Kaşkarlı Mahmut, Yunus Emre, Dede Korkut, Mevlana, İbn-i Sina, Farabi, El Biruni gibi Türk bilim adamları ve eserleri; Cervantes, Don Kişot, Jules Verne gibi Batılı yazar ve şairlerin eserleri; Türk Dünyası çocuk edebiyatları ve çeşitli metinler, masalların eğitim üzerindeki etkileri, Fabl türünün özellikleri, çocuk kitapları, edebi türler, edebi sanatlar, tiyatro ve edebiyat terimleri ile Kosova ve Makedonya'daki Türk yazarlar ve şairleri hakkında yazılmış yazılar bulunur.

Tarih yazıları, çocukların Türk tarihi hakkında bilgilendirilmesi ve kendi özbenliklerini tanımları açısından son derece önemlidir. Türkçem Dergisi'nde bu gibi yazılara bolca rastlanır. Dergide 75 adet tarih yazısı bulunmaktadır. Osmanlı İmparatorluğunun tarihi, Sultanların hayatları, 19 Mayıs Gençlik bayramının tarihçesi, Zafer bayramının tarihçesi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, Süleymaniye Camii'nin sırları, padişahların hususi hayatları, kurtuluş savaşı, Türk askeri, Türklerin Rumeli'ye geçişi, Türk bayrağında bulunan Ay ve Yıldız'ın menşei ve Osmanlı tarihinin ünlü denizcileri gibi çocukların mutlaka okuması gereken tarihi yazılar yer alır. Ayrıca "Kırkambar Köşesi"nde "Tarih ve Medeniyet

Dergisi’nden alınmış ilginç tarihî konular dikkat çeker. Bunlar arasında, eskimoların tarihi, Manastır’ın tarihi mekânları, eski Mısırlılar, Yunan mitolojisi, tarihi Mostar köprüsü, Gaznelilerde uygarlık, Irak’ta Türkmenlerin hayatı, Roma tarihi, Etrüskler, Kafkasların kadim halkı Karaçay-Malkarlar, Antikçağ ile ortaçağ dönemlerindeki uygarlıklar ve tarihte yapılmış büyük hatalar üzerine bilgiler verilir.

Dergide yerli yazarlardan Altay S. Recepoğlu, Ahmet S. İçciler ile Raif Vırmiça tarafından kaleme alınan tarihî yazılar da mevcuttur. Özellikle Kosova’daki tarihî eserler üzerine yazdıkları çok sayıda yazı bulunur. Sultan Murat türbesi, Prizren’de Osmanlı izleri, camiler, hamamlar, medreseler, tekkeler, namazgâh, kale ve çeşmeler en önemlileridir. Ayrıca Altay S. Recepoğlu ile Raif Vırmiça’nın dizi halinde yayınlanan *Türkçem Dergisi*’ne özel Kosova’daki Osmanlı eserlerini tanıtan tarihî yazılar mevcuttur.¹⁵

Dergidesağlık alanında 100’ü aşkın yazı bulunur. Üstelik bazı sayılarda iki sayfayı aşan 3-4 ayrı yazı vardır. Bu yazılarda genellikle sağlıklı yaşamın önemi vurgulanır. Çocuklara kendi vücutlarını tanımaları ve sağlıklı beslenmeleri konusunda uyarılar yapılır. Hastalıkların nasıl meydana geldiği, bulaçıcı hastalıklardan nasıl korunulacağı, yürümenin faydaları ve güneşin sağlığımıza etkileri ile kandaşımı, sinir sistemi, diş bakımı, uyku ve kahvaltının önemi gibi konular üzerinde durulur. Bu yazılar genelde uzmanlar tarafından çocukların anlayacağı bir dille ve sade bir üslupla kaleme alınır. Bundan başka Bakteriler, temizlik, vitaminler, spor, vejetaryenlik, çocukluk obezite, zekâ, beynin fonksiyonları, yiyecekler, alerji ile bal, balık yağı-omega3, anne sütü, değişik meyve ve sebzelerin sağlığımıza faydalarından bahsedilir. Ayrıca dergide işlenen konulara uygun rengârenk doğa, insan, hayvan, bitki, meyve ve sebze resimleri de dikkat çekicidir.

Dergide uzmanlar tarafından kaleme alınmış eğitici yazılar da bulunur. Burada amaç, çocukların öğrenim hayatlarında karşılaşılabilecekleri sorunlara çare göstermektir. Bunun için küçük öneriler ve ip uçları sunulur. Bu yazılar Cem Topsakal, Ebru Kodak ve İskender Pala tarafından kaleme alınmıştır. Eğitsel yazılar derginin 60. sayısından itibaren başlar. Bu tür yazıların toplamı 55 adettir. Hayat boyu öğrenmeyi teşvik eden bu yazılarda zaman yönetimi, planlama, okuma ve yazma eğitimi, çocuk gelişimi, kitap okuma alışkanlığı, sınav kaygıları, matematik sevgisi ve problem çözme becerileri, çocuk hakları, doğru düşünme, verimli çalışma yöntemleri ve üretkenlikten bahsedilmektedir.

Dergide işlenen konulardan biri de dinî ve ahlakî meselelerdir. Bu yazıların toplamı 154’tür. Din inançları ve ibadetlerin bütünüdür, ahlak da onun süsüdür ve insanı yüceltir. Bu sebeple dinî eğitim küçük yaşlardan itibaren başlatılır. Bunda ailenin rolü de çok büyüktür. Ancak okul, çevre, kitap ve süreli yayınlar da bu eğitimin bir parçası olarak ebeveynlere yardımcı olur.

Türkçem Dergisi’nde dinî yazılara genişçe yer verilir. Dinî hayatımızla ilgili olan bu yazılar, ilk sayılardan itibaren göze çarpar. Sayıları 94 civarındadır. Bu yazılar genellikle, “*Dinimizi Öğrenelim*”, “*Gönül Bahçesinden*”, “*Dinimiz*”, “*Dinimiz ve Biz*”, “*Dinimi Öğreniyorum*”, “*İbadetleri Öğreniyorum*”, “*Kitabımı Öğreniyorum*” gibi köşelerde yer

¹⁵ *Türkçem Dergisi*, (Yıl: 2011, S. 123-128; Yıl: 2013, S. 148-150)

almaktadır.¹⁶ Bu yazılar bir sayfayı aşmayan kısa yazılardır ve derginin son sayfalarında yer alır. Son sayılara doğru bu yazılarınıyerini dinî hikâyeler alır. Bu yazılarda dini anlatmanın yolları, İslamla ilgili bilgiler, imanın esasları,peygamberler, ilk insan Hz. Adem, Peygamberimizin çocuk sevgisi, Türklerin müslüman oluşu, namaz, duaların önemi, kalp temizliği, Kur'an öğretimi gibi konular üzerinde durulur. Ayrıca Ramazan ayı, oruç, üç aylar, dinibayramlar, kâbenin yapılışı, hac, nefis ve İslam dünyasında bilim gibi yazılara da yer verilir. Bu yazıların bir kısmı soru-cevap şeklindedir.Dinî yazıların çoğunda bir yazar ismi yoktur. Bazıları İsmail Karaçam, Süleyman Ateş, İbrahim Hakkı Bulut, Ahmet Doğru, Fahri Çınar, Salih Yusufoglu, Ali Budak ve Ayşe Öztürk gibi Türkiye'de tanınan akademisyen ve yazarlar tarafından kaleme alınmıştır. Ayrıca dinî konuları içeren çeşitli sohbet ve hikâyeler de bulunur.Çocuklara dini sevdirmek ve isteyerek öğrenmelerini sağlamak amacıyla bu hikâyelerçeşitli resimler ve dinî motiflerle süslenir. Bunları hikâye ve roman bölümünde incelediğimiz için üzerinde durmayacağız.

Degide 60 civarında ahlakla ilgili yazı bulunur.Davranış kuralları, güzel ahlak, yalancılık, sorumluluk bilinci, paylaşmanın önemi, arkadaşlık, aile, anne ve baba sevgisi, kıskançlık, sosyal fobiler, eğitimde ödül/ceza yöntemleri ve özür dilemenin erdemleri gibi konular işlenir. Özellikle iletişim üzerinde durularak aile bireylerinin çocuklarla kuracağı yakın ve samimi ilişkilerin onları mutlu edeceği ve kavrama yeteneğini de artıracığı ifade edilir.Ayrıca yeni ders yılı için çocuğun yapacağı hazırlıklar, tatillerin nasıl değerlendirilebileceği ve meslek seçimi gibi önemli konular incelenir.

2) Hikâye ve Roman: Türkçem dergisinde hikâye/öykü ve romanlar da yayınlanmıştır. Hikâyelerin muhtevaları arasında din, ahlak, mizah, tarih ve hayatın içinden gündelik meseleler bulunur.Hikâyeler yarım sayfa ile iki sayfa arasındadır.¹⁷ Derginin ilk sayılarındaözel bir hikâye köşesi yoktur fakat ilerleyen sayılarda "*Hikâye Köşesi*" verilse desüreklilik arz etmez.¹⁸Kosova Türk Edebiyatında hikâye ve roman türü şiirde olduğu kadar verimli değildir. Türkçem dergisinde 374'ütelif, 40'içeviri olmak üzere toplam 414 hikâye/öykü bulunur.Bunlardan 75'i Kosova'lı, 110'u Makedonya'lı, 121 Türkiye'li yazarlara aittir.Ayrıca öğrenciler tarafından gönderilen ve "*Sizden Gelenler*" köşesinde yayınlanan 25 kadar öykü vardır. Çeviri hikâyeler Balkan halklarındanBoşnak, Arnavut, Romen ve Macar yazarlara aittir. Az da olsa dünya edebiyatı ile Türk Dünyasına ait öyküler de bulunmaktadır.

Hikâyelerde kullanılan dil ve üslup oldukça açık ve sadedir.Genellikle günlük yaşamın içinden bazı detaylar, hayvan sevgisi, okullarda yaşanan olaylar, aile, gelenek ve görenekler, toplumsal konular, kitap sevgisi,dinî ve ahlakî konular ile davranış kuralları işlenir. Ayrıca Türkçem dergisine özel öyküler ile Aluş Nuş tarafından Prizren şivesiyle kaleme alınan çok keyifli kısa hikâyelerde bulunur. Bu hikâyeler genellikle eğlenceli ve konularına uygun resimlerle/çizimlerle süslenir.

¹⁶ Türkçem Dergisi, (Yıl: 2006-2007, Sayı: 62-75)

¹⁷Kosova'da bu gibi kısa hikâyelere öykü adı verilmektedir.

¹⁸ Türkçem Dergisi, (Yıl: 2011, Sayı: 128, s. 10-11)

Hikâyeler arasında hayatı konu alan gündelik meseleler ile dinî ve mizahî konular daha çoktur. Gündelik hayatı konu alan hikâyelerde, toplumsal konular, eğitim ve terbiye gibi mevzular işlenir. Bu hikâyelerde daha çok Enver Naci Gökşen ile Ekrem Bektaş'ın isimleri dikkat çeker. Dinî hikâyelerde Allah sevgisi, peygamberler tarihi ve çeşitli dinî bilgiler verilir. Bazı hikâyelerin bir kısmında dinî ve ahlakî öğretiler öyküleştirilerek verilir. Dinî hikâyelerin sayısı 20'dir ve çoğunun yazarı yoktur. Bazılarının altında ise Özgül Erten, Ahmet Doğan, Mehmet Çolak (Batı Trakya Türk Edebiyatçısı) gibi isimler bulunur. Çocukların zekâ gelişiminde önemli bir yere sahip olan mizah, çoğu zaman hikâyeler vasıtasıyla çocuklara ulaşır. Bu tür hikâyelerin eğitici vasıfları yüksektir. Bu hikâyelerde genellikle hayvanların maceralarına yer verilir ve kendi aralarındaki komik diyalokları öne çıkarılır. 4 adet mizahî hikâye bulunur. Bunların çoğunda Erbay Kücet'in ismi göze çarpar.

Türkçem dergisinde, Türk edebiyatının tanınmış hikâyecilerinin çocukların hayal dünyasını genişleten, onlara okuma zevki ve alışkanlığı kazandıran öyküleri de yer alır. Ayrıca Balkanları karış karış gezip buradaki hayatı Seyahatnâme'sinde anlatan Evliya Çelebi ile Mesnevi'den öğüt verici, ibret dolu ilginç hikâyeler de bulunur. Hikâye yazarları arasında Ömer Seyfettin, Halide Edip Adıvar, Sait Faik Abasıyanık, Orhan Kemal, Hasan Latif Sarıyüce, Gülten Dayıoğlu, Mustafa Ruhi Şirin, Süleyman Bulut, Hüseyin Emin Öztürk, Mahmut Demir Kıratlı, Mustafa Yanık ve Özgül Erten'in isimleri sayılabilir.

Dergide Kosova ile Makedonya Türk edebiyatçılarından Hasan Mercan, Enver Baki, Reşit Hanadan, Ahmet S. İçciler, Arif R. Yeşeren, Şecaettin Koka, İskender Muzbeg, Şükrü Ramo, Hümaşah Vardar, Recep Bugariç, Süreyya Yusuf ve Necati Zekeriya'nın isimleri sık geçmektedir. Bunlardan Süreyya Yusuf ve Necati Zekeriya bir çok alanda olduğu gibi Kosova Türk Edebiyatında öykü türünün de öncülere sayılır. Bu yazarlar arasında en üretken olan, bilhassa kendi çocukluğundan hareketle şiirsel öyküleri kaleme alan Kosova'lı yazar Enver Baki'dir. Mizahî öyküleri ile bilinen Aqim R. Yeşeren de çocuklar tarafından çok sevilir.

Dergide roman türünde örneklere de yer verilir. Ancak sayıları çok azdır. Dergide Türk edebiyatının önemli isimlerinden Reşat Nuri Güntekin'in, "Çalılıkusu" romanından bir bölüm verilir.¹⁹ Ayrıca roman ve romancılar hakkında bilgi veren yazılar bulunur. Bunlar arasında Halit Ziya Uşaklıgil ile Jules Vernes'in romancılığı, Harriet Beecher'in "Tom Amcanın Kulübesi" adlı esri ve "İnce Mehmed" romanı hakkında yazılar yer verilir.²⁰

3) Masal: Çocuklar masal kahramanlarının olağanüstü özelliklerine her zaman özenmişlerdir. Küçük yaşta dede ve ninelerinden dinledikleri masalların hayal dünyalarını zenginleştirirken dil becerilerini de geliştirir. Günümüzde ise ebeveynler çocuklarına masal anlatmak yerine, masal kitapları almayı tercih eder. Son zamanlarda kitapların rengârenk ve üç boyutlu hale gelmesi çocukların kitaba olan ilgisini de arttırmıştır.

Türkçem Dergisinde masallara çok geniş bir yer verilmiştir. Dergide toplam 259 masal vardır. Üstelik bazı sayılarda dört-beş masal birden verilir.²¹ Dergideki masallar arasında,

¹⁹ Türkçem Dergisi, (Yıl: 2012, Sayı: 139, s. 15-16).

²⁰ Türkçem Dergisi, (Yıl: 2002, Sayı: 28, s.16; Yıl: 2002, Sayı: 27, s. 2; Yıl: 2004, Sayı: 38, s. 7).

²¹ Türkçem Dergisi, (Sayı: 55, 88, 92, 93, 95, 99).

Rus, Yunan, Çin, Macar, Cezayir, İnan, Afrika, Alman, Danimarka, Fransız, Tatar ve Anadolu masalları yer alır. Kosova Türk halk masallarından örnekler bulunur. Ayrıca çocukların zevkle okuyabilecekleri Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Külkedisi, Alis Harikalar Diyarında, Çizmeli Kedi, Güzel ve Çirkin, Rapunzel, Uyuyan Güzel, Alaeddin'in Lambası gibi dünya masalları ile Lafonten, Ezop ve Anderson gibi fabl türünde bolca masala yer verilmiştir.

Masallarda kıssadan hisse çıkarmak esastır. Bu sebeple masallar özenle seçilerek çocuklara sunulur. Bu masallarda yabancılar, doğruluk, dürüstlük, yalan, aldatma, çalışkanlık, tembellik, hırsızlık, ceza ve ödül gibi konular işlenir. Fablların kahramanları genellikle hayvanlardır. Okuyucusuna bir yandan öğüt, bir yandan da ders verir. Bu masallar kahramanlar ve görsellik açısından da çok zengindir. Dikkati çeken önemli bir husus da, dergide çocuklara kötü örnek oluşturabilecek karakterlerin pek bulunmayışdır.

Türkçem dergisinde, Hasan L. Sarıyüce, Mustafa Balel, Ahmet Efe, Fatih Erdoğan, Elif Yemenci, Hüseyin Süleyman, Yeliz Yorulmaz, Atila Er, Filiz Güner, Ziya Gökalp gibi tanınmış Türk yazarlarından seçme masallara da yer verilir. Artık çizgi filimlere bile uyarlanan Türk masallarının en sevilen karakterleri ile Keloğlan masalları da ihmal edilmez.

4) Efsane: Efsaneler, halk edebiyatının anonim ürünleridir. Ayrıca halk söylenceleri olarak da adlandırılır. Zamanla sanatsal bir anlam kazanarak nesilden nesile aktarılır. Dergide toplam 36 efsane bulunmaktadır. Efsaneler için belli bir köşe veya sayfa yoktur. Farklı sayı ve sayfalarda yayınlanırlar. Genelde Anadolu efsanelerine ağırlık verilir. Anadolu efsaneleri bilindiği üzere yüzyıllar boyunca kuşaktan kuşağa aktarılan ve dilden dile dolaşandağların, taşların, nehirlerin ve insanların efsaneleşmiş hikâyeleridir. Bu efsaneler sadece çocukların değil büyüklerin de bir hayli ilgisini çeker ve Türkçem dergisine de ayrı bir renk katar. Çocukların hayal dünyasını zenginleştirir. Türkçem dergisinde Anadolu efsaneleri arasında Dağlar, Boğaziçi veya Buzağı Geçidi, Kibele, Ağlayan Kaya, Peri Bacaları, Örümcek Ağı, Kız kulesi, Kara Canavar, İbibik Kuşu, Kaşıkçı Güzel, Dağ Başını Bekleyen Kız, Sarıkız, Al Gül ile Ak Gül, Kaplumbağa ile Kosova'da anlatılan Karabaş efsaneleri bulunur. Ayrıca Amazonlar ve bazı Fransız efsanelerine de yer verilir.

5) Destan: Çocukların okumaktan keyif alacağı önemli türlerden biri de destanlardır. Türkçem Dergisinde toplam 14 Türk destanı vardır. Bu destanlar arasında, Ergenekon, Oğuzhan, Manas, Alper Tunga, Şu, Köroğlu, Canbolat, Çanakkale, Satuk Buğra Han, Dede Korkut ve Bozkurt gibi isimler sayılabilir. Destanlar tarihî olayları barındırır. Ancak her zaman tarihî gerçekleri doğru yansıtmayabilirler. Türk destanları, Türk milletinin doğuşunu, insanoğlunun yaradılışını, Türk devletlerinin kuruluşlarını, çöküşlerini, zaferlerini ve yenilgilerini konu alan eserlerdir. Dergide yeralan Alper Tunga, Oğuz Kağan ve Köroğlu gibi kahramanların resimleri destan metinleriyle birlikte verilerek çocukların ilgileri çekilmeye çalışılır.

6) Biyografi: Türkçem dergisinde yer alan biyografiler Balkanlar, Türkiye ve Türk dünyasının tanınmış edebiyatçıları, halk ozanları, şairler, romancılar, sanatkarlar ve resamlara aittir. Dergide 50 civarında biyografi yer alır. Dergideki biyografiler yarım sayfayı aşmayan kısa metinlerden oluşur. Bu yazılarda genellikle tanınmış şahsiyetlerin hayat

hikâyeleri, edebî kişilikleri ve eserleri hakkında bilgiler verilir. Ayrıca doğum veya ölüm yıldönümleri münasebetiyle kaleme alınan anma yazıları da vardır.

Biyografilerin yanında bu sanatkârlara ait şiir ve öykülere de yer verilir. Türk edebiyatından Sait Faik Abasıyanık, Halit Ziya Uşaklıgil, Orhan Kemal, Sabahattin Ali, Halide Edip Adivar, Ayşe Kulin, Reşat Nuri Güntekin, Aziz Nesin, Yahya Kemal Beyatlı, Orhan Veli Kanık, Nazım Hikmet Ran, Ömer Seyfettin, Oktay Akbal, Mustafa Balel, Melih Cevdet Anday, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Yalvaç Ural, Mevlüt Kaplan, İlhan Berk, Mustafa İsen, Mavisel Yener'in biyografileri ve eserlerinden örnekler yer verilir.

Derginin 150.Sayısında, Yunus Emre'ye 15 sayfalık özel bir yer ayrılır. Burada Yunus Emre'nin hayatı, sanatı ve eserleri üzerinde durulur. Ayrıca Yunus Emrenin resimleriyle birlikte şiirlerinden örnekler de yer verilir. Bundan başka Divan edebiyatı şairlerinden Aşık Çelebi, Ali Şir Nevaî, Fuzulî ile halk aşıklarından Aşık Veysel'den de söz edilir.

Kosova ve Makedonya Türk edebiyatçılarından Hasan Mercan, Naim Şaban, Süleyman Brina, İlhami Emin, Avni Engüllü, Nusret Dişo Ülkü, Fahri Kaya, Taner Güçlütürk, Necati Zekeriya ve Lütfü Seyfullah'ın hayatları ve edebî şahsiyetlerinden bahsedilir, eserlerinden örnekler verilir. Ayrıca Türk Dünyası şair ve yazarlarından Şakir Selim, Bahtiyar Vahapzade, Abay Kunanbayev ve Rasul Hamzatov hakkında da bilgiler verilir.

Dergide edebiyatçılardan başka, ilk kadın Türk pilotu Sabiha Gökçen, ünlü Türk bestecisi Cemal Reşit Rey, Kosova'nın değerli müzisyeni udi Rasim Salih, Rumeli ressamı Mustafa Asım ile Ethem Baymak, dünyaca ünlü ressam Picasso, ünlü klasik müzik bestecisi Frederik Şopen, İngiliz sinema yönetmeni ve komedyen Charli Chaplin'in biyografilerinden de söz edilir.

Türkçem dergisi bilime, sanata ve edebiyata hizmet eden Türk büyüklerini çocuklara tanıtmayı bir hizmet olarak görür. Bu maksatla bilhassa Osmanlı döneminde yaşamış bilim adamı, şair ve sanata değer veren hükümdarlara yer verir. Derginin 50.sayısından sonra 23 Türk Büyüğü resimleriyle birlikte çocuklara tanıtılır. Onların hayatı, sanatı ve eserlerinden bahsedilir.²²Bu yazılar arasında 16.Yüzyılda yetişen ve dünyanın hayranlığını kazanmış olan üstün yetenekli Türk mimarı Sinan'ın hayatı ile 50 yıl boyunca inşa ettiği cami, medrese, türbe, köprü ve saray gibi tarihî eserlerden söz edilir. Dünyanın "Muhteşem Süleyman" olarak bildiği Osmanlı padişahı Kanunî Sultan Süleymandan ve onun şairliğinden bahsedilir. Bunun yanı sıra Büyük İmparator Atilla, Fatih Sultan Mehmet, Sultan II.Abdülhamit Han gibi tarihe damga vuran önemli hükümdarlar ile Göktürk kağanlarından Bilge Kağan ve yazıtı tanıtılır. 17.yüzyılda yaşamış değerli ilim adamlarından Hezarfen Ahmet Çelebi'nin ilk uçan insan olarak tarihe geçtiği anlatılır. Büyük Türk gezginlerinden Evliya Çelebi ve Türk edebiyatının önemli eseri Seyahatnâme hakkında bilgiler verilir. Ayrıca Tarih ve coğrafya alanlarında bir çok eser veren Kâtip Çelebi, meşhur Osmanlı denizcisi Piri Reis ve ressam Osman Hamdi Bey gibi Türk Büyüklerinin yaşayışları, fikirleri ve eserleri üzerinde durulur.

²²Türkçem Dergisi: (Sayı: 52, 58, 67, 68, 69, 80, 82, 92, 98, 103, 104, 105, 109, 127, 130, 131, 133, 134, 135, 139, 142, 156 ve 158).

7) **Anı (Hatıra):** Gazete ve dergilerde yayınlanan hatıralar, kişisel yaşam deneyimlerini ve izlenimlerini yansıttığı için her zaman merak uyandırmıştır. Türkçem dergisinde 20 civarında anı yazısı vardır. Bunlar derginin çeşitli sayılarında yayınlanır.²³ Bu yazılarda daha çok çocukluk yıllarında Balkanlarda geçen hatıralar ile göç acıları kaleme alınır. Yazarlar arasında yerli isimler ile Türk edebiyatından şahsiyetlere rastlanır. Ayrıca öğrencilere ait anılar da vardır. Çocukların ilgisini çeken ve merak uyandıran bu yazılar, onların anlayabileceği bir dille, sadeleştirilerek ve bir sayfayı geçmeyecek şekilde verilir.

Gilan'a bağlı Doburçan köyünde yıllarca öğretmenlik yapan bir eğitimcinin ölümü, öğrencisi İsa Sülçevsi tarafından kaleme alınır. Sülçevsi, "*Doburçan Artık Sensiz, Doburçan Artık Mahzun*" başlıklı yazısında öğretmenini saygıyla anarken ilkokul anılarına da yer verir.²⁴ "*Kosova'nın Paris'i*" başlığı altında Ali Şen'in çocukluk anılarını konu alan yazısı, Kosova'lı çocukların aşına olduğu Prizren'nin güzelliklerine ışık tutar.²⁵ Ünlü Boşnak yazar ve ressam Zülfikar Cumhur'un çocukluk ve gençlik yıllarına ait köy anıları, Hasan Mercan'ın çevirisiyle verilir.²⁶ H. Yıldırım Ağanoğlu, Bosna savaşının ardından akrabalarını ziyaret etmek için Saraybosna'ya gider. Yıldırım "*77 Yıl Sonra Priyepolye*" isimli yazısında o gün, göç acılarının nasıl tazelandığını dile getirir.²⁷ Nedim Gürsel tarafından kaleme alınan Makedonya'nın Kalkandelen şehrinde bulunan ve hat sanatıyla bezenmiş camiler, tarih kokan renkli evler, bakımlı yalılar en yalın ve sade bir dille anlatılır.²⁸ Çiğdem Ülker, Makedonya Türk halkına duyduğu hayranlığı dile getirir. Özellikle Türkçe için verdikleri mücadeleyi över.²⁹ Rıdvan Canım, Makedonya gezisinden esinlenerek kaleme aldığı "*Vardar Ovası, Vardar Ovası*" adlı 3 sayfalık yazısında, Üsküpte Osmanlı'nın izlerini sürer. Canım şiirlerle süslediği bu yazıda, divan şairlerden müderrislere, Şar dağlarının güzelliklerinden hala geçmişin izlerini taşıyan tarihi mekanlara bir çok şeyi bir arada anlatmaya çalışır.³⁰ Necati Cumalı'nın "*Anılarımda Babam*" isimli yazısında Florina'dan ayrılma öyküsünü kaleme alınır. Hidayet İlimsever, "*Üsküp'teki Evimizde*" ve "*İstanbul'da Muhacirlik Günleri*" adlı hatıralarında Üsküpte yaşadığı yılları ve göç günlerini anlatır.³¹ Türk edebiyatının ustaları Oktay Akbal, Sait Faik ve Orhan Veli'nin boğaz gezisiyle ilgili hatıraları anlatılır.³² Veyiz Güngör'ün "Amsterdam Mektupları"ndan alınan veyazarın Hollanda'da yaşadığı yıllara ait hatıralarında ise hüznü adeta okuyucunun içini ezer.

Ayrıca derginin 5-6. sayılarında ilk sayfada bir öğrenciye ait anı yer alır. Yazı dönemin Türkiye Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in Prizren'e gerçekleştirdiği ziyareti işler. Bu ziyaret yüzyılın ziyareti olarak adlandırılır ve samimiyetle içten bir dil kullanılır.

²³Türkçem Dergisi, (Sayı: 5-6, 28, 39, 49, 63, 75, 79, 80, 106, 107, 109, 123, 126, 135, 140, 142 ve 143).

²⁴Türkçem Dergisi, (Yıl: 2007, Sayı: 75, s. 7).

²⁵Türkçem Dergisi, (Yıl: 2004, Sayı: 49, s. 23).

²⁶Türkçem Dergisi, (Yıl: 2004, Sayı: 49, s.14)

²⁷Türkçem Dergisi, (Yıl: 2009, Sayı:107, s. 22).

²⁸ Türkçem Dergisi, (Yıl: 2004, Sayı: 39, s. 13).

²⁹Türkçem Dergisi, (Yıl: 2007, Sayı: 75, s. 17).

³⁰Türkçem Dergisi, (Yıl: 2012, Sayı:140, s. 18-20).

³¹Türkçem Dergisi, (Yıl: 2011, Sayı:123, s.6; Yıl: 2011, Sayı: 126, s. 16).

³²Türkçem Dergisi, (Yıl: 2002, Sayı:28, s.16).

8) Fıkra: Türkçem dergisinde muhteva bakımından masallardan sonra çocukları eğlendirebilecek en dikkat çekici edebî türlerden biri de fıkralardır. Türkçem Dergisi'nde birbirinden güzel ve eğlenceli fıkralar bulunur. Fıkraların toplam sayısı 97'dir. Dergide Nasrettin Hoca, İncili Çavuş, Bektaşî ve anonim fıkralar ile kısa eğlendirici fıkralar bulunur.³³ Bilhassa Nasrettin Hoca fıkraları çok dikkat çeker. Bu fıkralar bazı sayılarda siyah beyaz çizgi roman şeklinde 2-3 sayfa boyunca verilir.³⁴ Bazı sayılarda "Komik" veya "Mizah" köşeleri bulunur. Fakat 148. sayıdan sonra fıkralara yer verilmez. Bunların yerine bilmece ve bulmaca gibi eğlendirici sayfalara ağırlık verilir.

Türkçem dergisinde yer alan fıkralar oldukça eğlendirici, güldürücü ve düşündürücüdür. Daha çok tanınmış kişiler ile hayvanlar bulunur. Bir kısmı sohbet biçiminde kaleme alınmıştır. Bazıları da muzip ve nüktedan birinin hazır cevaplarından oluşan kısa hikâyelerdir. Nasrettin Hoca fıkraları ile Bektaşî fıkraları bu türdendir. Fıkralarda sade ve mizahî bir dil kullanılır. Zekice bir anlatıma sahiptirler, çocukları güldürürken bir yandan da düşündürürler. Verdikleri öğütlerin eğitici tarafları vardır. Fıkralar çoğu zaman çeşitli resimler ve karikatürler eşliğinde yayınlanır.

9) Röportaj - Söhpert: Türkçem dergisinde 30 adet röportaj bulunur. Bunlar bir sayfayı geçmeyen söyleşilerden ibarettir ve genellikle derginin son sayfalarında yer alır. Röportajlar dernek başkanları, öğretmenler, genç tiyatrocular, genç müzisyenler, sanatçılar, yazarlar ve başarılı öğrencilerle yapılmıştır. Mesela Prizren'deki Filizler derneği başkanı Fadıl Derviş ile yapılan söyleşide, derneğin faaliyetleri, başarıları ve ileriye yönelik planları anlatılır.³⁵ Kosova Türk öğretmenler Derneği başkanı Ferhat Aşıkferki ile yapılan röportajda ise 1951'den bugüne Kosova'daki Türkçe eğitimi ve Türkiye'de okuyan Kosovalı öğrenciler ele alınır.³⁶ "Öğretmenlerimiz Dil Güvercinlerimiz" köşelerinde ise, Prizren'in farklı okullarındaki Türk öğretmenlerden Melahat Müftü, Meseret Brina, Şahinder M. Rugova, Yumniye Muzbeg ve Ceylan Sokol ile yapılan dizi röportajlar yer verilir.³⁷ Türkiye'de kitapları çocuklar tarafından çok sevilen Gülten Dayıoğlu ile çocuk edebiyatı ve son çıkan kitapları üzerine yapılan söyleşiyi de oldukça ilgi çeker.³⁸ Kosova Türk tiyatrosunun duayenlerinden Nafiz Gürcüali ve Fransa'da yaşayan ressam Ömer Kaleşi ile yapılan röportajlar sanat eserleri hakkında çocuklara fikir verir.

Bunlardan başka, radyocu iki genç, yeni kurulan genç müzik grupları Mavi Duvar ve PUR, Türkiye'nin sevilen gruplarından Hepsi grubunun üyeleri, yerli sanatkârlardan Menan Birvenik ve Malik Halçe, Türkiye televizyonlarında yayınlanan bir dizide rol alan Kosovalı Dilek Malok, Prizren eğitim müdürlüğü tarafından yılın en başarılı öğrencisi seçilen Meryem Kovaç, Kosovalı genç yönetmenlerden Barış Karamuço, genç tiyatrocusu Edin Kude ve

³³Türkçem Dergisi, (Yıl: 2001, Sayı: 20, s.16; Yıl: 2001, Sayı: 21, s. 17; Yıl: 2005, Sayı: 51-52, s. 14; Yıl: 2009, Sayı: 98, s. 21; Yıl: 2010, Sayı: 117, s. 21; Yıl: 2002, Sayı: 25, s. 19).

³⁴Türkçem Dergisi, (Sayılar: 1-2, 3-4, 5-6, 16, 28, 43, 48, 68, 69, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 97, 146).

³⁵Türkçem Dergisi, (Yıl: 1999, S: 3-4, s. 2).

³⁶Türkçem Dergisi, (Yıl: 2007, S: 143, s. 10).

³⁷Türkçem Dergisi, (Sayılar: 76, 77, 78, 157, 159).

³⁸Türkçem Dergisi, (Yıl: 4, S: 27, s. 17).

fotoğrafçılık mesleğininuayeni Nafiz Lokviça ile hayat hikâyeleri ve meslekleri üzerine yapılan samimi ve sıcak sohbetler akılda kalanlardandır.

Bu söyleşiler genellikle Türkçem Dergisi tarafından gerçekleştirilmiştir. Altında (T.D) imzası bulunur. Bazılarında ise derginin sahibi ve yazı işleri müdürü Zeynel Beksaç, Fahri Mermer, Sevgi Buş ve Çiğdem Özcan'ın imzaları bulunur. Ayrıca imzasız röportajlar da vardır.

10) Atasözleri, Deyimler ve Özlü Sözler: Toplumdaki gelenek, görenek, yaşam biçimi ve hayat tecrübelerinden oluşmuş atasözleri ve deyimler, çocukların zihinsel gelişimi ile eğitimleri için son derece önemli bir yere sahiptir. Türkçem Dergisinde, yaklaşık 100 adet deyim, atasözü ve onların hikâyeleri bulunur. Türk atasözlerinden başka Çin ve Danimarka atasözlerine de yer alır.

Dergide rastladığımız deyim ve atasözleri arasından bir kaç örneğe yer verelim: Alnı açık olmak, Kulağa küpe olmak, Leb demeden leblebiyi anlamak, Kulak misafiri olmak, Hoşafın yağı kesilmek, Uyuyan yılanın kuyruğuna basmak, Devlet kuşu konmak ve Pirincin taşını ayıklamak gibi deyimler ile Sözü söyle alana, kulağında kalana; Körler memleketinde şaşıl baş olur; Yuvarlanan taş yosun tutmaz; Sabır acıdır, meyvesi tatlıdır; Danışan dağı aşmış, danışmayan düz yolda şaşmış; Kötülük her kişinin körü, iyilik er kişinin kârı; Doğru gidenin başı duvara çarpmaz; Kısmetinde olanın kaşığına çıkar; Gün doğmadan neler doğar; Kusursuz dost arayan dostsuz kalır; Söz gümüşse sükut altındır; Ağacı kurt, insanı dert yer; At ölür meydan kalır, yiğit ölür şan kalır gibi atasözleri çocuklara en yalın, en kısa ve sade bir dille anlatılır.

Ayrıca dünyaca ünlü bilim adamları ve yazarlar tarafından söylenen özlü sözlere de rastlanır. Özlü sözlerin sayısı 114'tür. Türk büyüklerine ait özlü sözlerin sayısı 49, Yabancılara ait özlü sözler ise 59'dur. Bir de, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in insanlık yolunu aydınlatan sözlerine yer verilir. Bunların sayısı 6'dır. Mevlana, Ali Şir Nevai, Atatürk, Ziya Gökalp, Necip F. Kısakürek gibi Türk büyükleri ile Herodot, Aristoteles, Konfiçyus, Cicero, Beydeba, La Fontaine, Cervantes, Goethe, Leonardo Da Vinci, Victor Hugo, Georg Hegel, Max Muller, Balzac, Lord Byron, Bernard Shaw ve Oscar Wild gibi Avrupalı tanınmış sanat ve fikir adamlarının söylediği ve adeta bir cümle ile kitaplar yazdıracak özlü sözler vardır.

11) Haber ve Tanıtım Yazıları: Türkçem Dergisi'nde giriş yazısından sonara genelde Balkanlar ve Kosova'ya ait güncel haberlere ilişkin yazılar yer alır. İlk sayılarda "Güncel Haber", başlığıyla verilen haberler, daha sonra, "İz Bırakan Olaylar" ve "Manşettekiler" köşesiyle devam eder.³⁹ Bu köşeler üç sayfadan oluşur. Her hafta 3 ila 6 haber yer alır. Haberler kısa ve öz şekilde verilir. Sayıları yaklaşık 800 civarındadır.

Bu yazılar daha çok çocukların ilgilerini çekebilecek kültür, sanat, edebiyat, tarih, spor, din ve eğitime dair yazılardır. Dergideki güncel haberler arasında, Kosova Türk derneklerinin faaliyetleri, Kosova'daki Türk kuruluşlarının yardım ve destekleri, sergiler, sanat, kültür,

³⁹Türkçem Dergisi, (Yıl:1999; Sayı:7-8; Yıl:2001, Sayı:21; Yıl:2003, Sayı:35).

eğitim ve spor haberleri, ödül törenleri, gelenek ve görenekler, dini bayramlar, kutlu doğum haftası etkinlikleri, tarihi olaylar, şiir şölenleri, okulların faaliyetleri, öğrencilerin gezileri, ders yılının açılış ve kapanışları, konserler ve Kosova Türk tiyatrolarının yurt içi ve yurt dışı turneleri bulunur. Ayrıca Kosova'daki Cumhuriyet Bayramı, Zafer Bayramı, 23 Nisan Çocuk Bayramı, bağımsızlık kutlamaları ve Çanakkale Şehitleri ile Atatürk'ü anma törenlerine ilişkin haberler de yer alır. Dergide az da olsa siyasi haberlere de yer verilir. Kosova'yı ziyaret eden Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı, Başbakanı, bakanı ve önemli kurum başkanları ile bunların ziyaretlerine dair bilgiler verilir.

Bunların dışında çeşitli tanıtım yazılarına rastlanır. Bunların bir çoğuyeni çıkan kitaplara dair haber niteliğindeki yazılardır. Kosova'nın değişik bölgelerindeki Türkçe eğitimin yapıldığı okulların tanıtımları, Kosova ve Makedonyadaki şehir ve köyler hakkında verilen bilgiler ile dünyaca meşhur bilimadamları ve sanatkarlar hakkında bilgiler verilir. Ayrıca Özbekistan, Azerbaycan, Kazakistan gibi Türk Dünyasından çocukların keyifle okuyabilecekleri ilginç tanıtım yazılarında yer verilir.

Bu yazılar genelde derginin sahibi ve yazı işleri müdürü Zeynel Beksaç tarafından kaleme alınmıştır ve daha çok haber niteliği taşımaktadır. Bazı haberlerin altında ise, "Kosovahaber" ve "Kosovaport" gibi internet sitelerinden alıntı yapıldığı belirtilir. Bu tür haberler, orijinalinden özetlenerek aktarılır. Ayrıca dergide başka isimlere de rastlanır. Bunlar Bedrettin Koro, Ethem Kazaz, Taner Güçlütürk ve İbrahim Aslan'dır. Koro'nun öğretmenlerin seminerine ilişkin bir haberi,⁴⁰ Kazaz'ın Prizren Türk tiyatrosunun bir temsiline ait yazısı,⁴¹ Güçlütürk'ün "Filizler" derneğinin Yalova konseri üzerine ve Kosova'da Zafer Bayramı kutlamalarına ilişkin iki haberi⁴² ile Aslan'ın şair Arif Bozacı'nın yeni şiir kitaplarıyla ilgili iki tanıtım yazısına rastlanır.⁴³

D. Yazar Kadrosu:

Türkçem Dergisi'nin yazarkadrosu oldukça önemli ve tanınmış isimlerden oluşur. Toplam 655 yazar ve şair eserleriyle dergiye katkıda bulunur. Sürekli yazan yazarlar çoktur. Yugoslavya döneminden tanınmış yazar ve şairler, Kosova ve Makedonya Türk yazarları, Türkiye ve Dünyasından önemli isimlerin eserleriyle dergiye katkıda buldukları anlaşılır. Ayrıca tanınmamış genç isimler ile öğrencilere ait yazılar da bulunur.

Dergide çeşitli alanlarda kalem oynatan çok sayıda isimle karşılaşırız. Edebiyat, tarih, eğitim, din, ahlak, sağlık, bilim, teknik ve diğer alanlarla ilgili pek çok usta isme rastlanır. Dergide erkek yazarların üstünlüğü dikkat çekse de, 132 kadın yazar ve şairin varlığı da yadsınmaz. Türkçem Dergisinde yer alan isimleri şair ve nasır olarak iki başlıkta ele alabiliriz:

1. Şair: Dergide şiirlerine yer verilen Kosova ve Makedonya Türk şairlerinden; Hasan Mercan, Fikri Şişko, Fahri Mermer, Bayram İbrahim, İskender Muzbeg, Zeynel Beksaç,

⁴⁰Türkçem Dergisi, (Yıl:2000, Sayı:9-10, s.2).

⁴¹Türkçem Dergisi, (Yıl:2001, Sayı:15, s. 23; Yıl:2000, Sayı:13-14, s.15).

⁴²Türkçem Dergisi, (Yıl:2007, Sayı:81, s.24; Yıl:2007, Sayı:82, s.23).

⁴³Türkçem Dergisi, (Yıl:2012; Sayı:136, s.3).

Sabit Yusuf, Naim Şaban, Arif R. Yeşeren, Enver Baki, Fahri Kaya, Ahmet S. İğciler, Nimetullah Hafız, Nusret D. Ülkü, Şükrü Ramo, Raif Kırkul, Taner Güçlütürk, Suat Engüllü, Avni Engüllü, İlhami Emin, Ethem Baymak, Şecaettin Koka, Cemali K.Tunalıgil, Altay S. Recepoğlu, Fahri Ali, Aziz Serbest, Leyla Şerif Emin, Vahit Ergin, Enver Tuzcu, Özcan Micalar, Şefkat Kaçanık, Gülay Krasniç, Kadri Kahya, Rezzan Zborça, Suphi Mazrek, Fahriye Çerkez, Arif Bozacı, Burhan Sait, Türkan Başa, Nuri Brina, Salih Lika, Sadık Tanyol, Zeynelabidin Kureyş'in isimleri bulunur.

Şairler arasında Türkiye'den tanınmış isimler yer alır: Fazıl Hüsnü Dağlarca, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Ümit Yaşar Oğuzcan, Hasan Latif Sarıyüce, Mevlana İdris Zengin, Mevlana, Yunus Emre, Orhan Veli Kanık, Nazım Hikmet, Aşık Veysel, Mustafa Ruhi Şirin, Yahya Akengin, Bahattin Karakoç, Necati Cumalı, İlhan Berk, Edip Cansever, Oktay Rıfat, Bedri Rahmi Eyuboğlu, Ataol Behramoğlu, Tevfik Fikret, Sabahattin Kudret Aksal, Ziya Osman Saba, Yahya Kemal Beyatlı, Yaşar Nabi Nayır, Rıfat Ilgaz, Atilla İlhan, Yusuf Ziya Ortaç, Sezai Karakoç, Melih C. Anday, Beşir Ayvazoğlu, Necip Fazıl Kısakürek, Nurullah Ataç, Bülent Ecevit, Aşık Feymani, Mavisel Yener, Gülten Dayıoğlu, Şirin Zaferyıldızı, Mevlüt Kaplan, Vahap Akbaş, Ali Akbaş.

Yugoslavya dönemine ait Sloven, Hırvat, Boşnak, Sırp, Voyvodina, Arnavut, Karadağ ve Makedonya şairleri hayli çoktur: Olivera Şiyački, Nasiha Kapičić, Stoyanka G. Davidoviç, Duško Trifunoviç, Agim Deva, Enver Cerceku, Ahmet Hromaciç, Zlata Vidaçek, Miroslav Kırleja, Huseyin Tahmişçiç, Ali Podrimja, Ali Huruglica, Mirko Gaşi, Agim Vinca, Kuytim Paçaku, Muhamed Kırveşi, Faridin Gunga, Adem Gaytani, Dara Sekuliç, Video Podgorec, Vehbi Kikay, Zulfa Cumhur, Çerim Uykani, Bedri Hüsa, Flora Brovina, Esad Mekuli, Ali Krasniçi, Rifat Kukay, Mateya Matevski, Oton Jupaniç, Rahman Dedaj, Hacem Haydareviç, Ziya Dizdareviç, Blaže Koneski, Pero Zubats, Çamil Batali, Duşan Radoviç, Çane Andeevski, Vesna Perun, Slavko Yanevski, Aleksandar Popoviç, Dragan Kuliçan, Ela Peroci, Nada Veliç, Olivera Yaçk, Velko Nedelovski, Grigor Vitez, Gvido Tartalja, Tito Bilopavleviç, Olivera N. Kolova, Desanka Maksimoviç 'tir. Bunların şiirleri çevirileriyle birlikte yayınlanır. Çeviriler, Zeynel Beksaç, Hasan Mercan, Arif Bozacı ve Avni Engüllü tarafından yapılır.

Dergide Türk Dünyası şairlerinden de örnekler bulunur: Tölem Abdik, Tursunbayev Adaşbayev, Aminat Bittirova, Rusul Hamzatov, Sona Adiyeva, Mihail Eminescu, İbrahim Agahçubukçu, Gurban Çöliyev, Elçin İsgenderzâde, Şekibe Vendavi, Şahine Babahanova, Sona Adiyeva, Zülfiye Hannaova, Dervişe Güneyyeli eserleriyle katkıda bulunurlar.

Bunun yanı sıra İtalyan, İngiliz, Norveç, Macar, Fas, İran, Çek, Holanda, Amerikan, Almanya, İspanyol, Hint ve Fransız şairlerinden; Viçeslav Nezval, Viktor Hugo, Christian Morgenstern, Gary Van Der Linden, Jules Vernes, Edit Tasnadi, Alan Alexander, Gianni Rodari, Margaret Lati, Kertin Cekson, Gazali, Jim Kraft, Per Jerspersen, Robert Minullin, Alf Proysen, Grosset Dunlap, Jill Yawonski ve Oscar Wild'in kaleminden şiirlere de yer verilir.

2. Nasır: Nesir alanında da çok sayıda yazar vardır. Bunları yazı türlerine göre sıraladık. Makaleler daha çok dil, edebiyat, tarih, sağlık, eğitim ile din ve ahlak yazılarından oluşur.

Dil ve Edebiyat Yazıları: Türkiye’den Zeki Gürel, Orkun Kutlu, Hayrettin İvgin, Tahir Kutsi Makal, Filiz Kılıç, Oğuz M. Yorgancıoğlu, Namık Kemal Zeybek, Feyyaz Sağlam, Talat Sait Salman, İbrahim Agahçubukçu, Hidayet Altınkaynak, Mustafa Özçelik, İskender Pala, Nazlı Rana, Şirin Zaferyıldızı, Havva Tekin; Kosova’dan İskender Muzbeg, Şecaettin Koka, Nusret Dişo Ülkü, Altay S. Receptoğlu, Bedrettin Koro, Şecaettin Koka ve Tacide Hafız ile Azeri Edebiyatı sahasında Tamilla Abbashanlı ve Oraz Yağmur.

Tarih Yazıları: Kosova Türk yazarlarından Altay Suroy Receptoğlu, Ahmet S. İğciler, Alaettin Tahir ve Raif Vırmiça; Türkiyeli yazarlardan Emel Esin, Mithat Sertoğlu, Fahrettin Öztoprak, Hasan Candan, Haluk Dursun, Ufuk Tavkul.

Sağlık Yazıları: Tuğba Gül Küçükkal, Hakan Metan, Fethi Demir ve Hülya Çaşkurlu.

Eğitici Yazılar: Cem Topsakal, Ebru Kodak, Cevdet Şanlı, Hikmet Altınkaynak, Mehmet Salihoglu, Selahattin Şenol, Serpil Ural, Mehmed Emre, Aylin Kotil, İskender Pala.

Dini ve Ahlaki Yazılar: Nurullah Ataç, Gülgün Akbaba, İsmail Karaçam, Ercan Nur, Ali Budak, Mustafa Aydın, Çetin Özbey, Ayşe Öztürk, Nilüfer Devecigil, Gülten M. Aliosman, Zeynep Kaçmaz, Fazilet Seyidoğlu, Süleyman Yaman, Cemalettin Gürpınar, Rukiye Gönüllü, Süleyman Ateş, İbrahim Hakkı Bulut, Ahmet Doğru, Fahri Çınar, Salih Yusufoglu, Ali Budak.

Hikaye ve Roman: Kosova ve Makedonya Çağdaş Türk öykü yazarları Sabit Yusuf, Hasan Mercan, Şecaettin Koka, Necati Zekeriya, Ahmet S. İğciler, Recep Bugariç, Reşit Hanadan, Lütfü Seyfullah, Salih Lika, Enver Ahmet, FAhri Kaya, Alaettin Tahir, Fahri Ali, Suat Engüllü, Avni Engüllü, Şükrü Ramo, Arif R. Yeşeren, Hiseyin Süleyman, Mahmut Kıratlı, Avni Abdullah, Hüseyin Süleyman, Süreyya Yusuf, Enver Baki, Altay S. Receptoğlu, Tayip Tahir, Suphi Mazrek, İlhami Emin, Hümaşah Vardar, Enver İlyas, Leyla Şerif Emin ile Bulgaristan Çağdaş Türk öykü yazarlarından Mefkûre Mollova, Kemal Pınarcı, Muharrem Tahsin ve Mustafa Bayramali gibi isimler yer alır.

Türkçem dergisinin yazar kadrosunda hikâye ve roman türlerinde yazan Türkiyeli çok sayıda yazarada yer verilir: Sait Faik Abasıyanık, Yakup K. Karaosmanoğlu, Orhan Kemal, Halide Edip Adivar, Edip Cansever, Sabahattin Ali, Ömer Seyfettin, Evliya Çelebi, Nazım Hikmet, Ahmet Haşim, Oktay Akbal, Mevlana, Reşat Nuri Güntekin, Halit Ziya Uşaklıgil ile genç kuşak yazarlardan Mevlana İdrisi Zengin, Yalvaç Ural, Fakir Baykurt, Enver Ahmet, Salih Zengin, Mustafa Ruhi Şirin, Mevlüt Kaplan, Mustafa Karahasan, Mümtaz Zeki Taşkın, İbrahim Zeki Burdurlu, Mustafa Yanık, Cengiz Bektaş, Mustafa Balel, Gülten Dayioğlu, Mavisel Yener, Tarık Dursun, Adnan Özyalçiner, Aziz Karadeniz, Muharrem Tortop, Abdülkadir Ünlü, Hasan Kıyafet, Nur İçöz, Gülsüm Akyüz, Göktürk M. Uytun, Mehmet Güler, Nail Tan, İbrahim Örs, Fikret Arıt, Veli Değirmenci, Cevahir Selim, İbrahim Hakkı Bulut, Nuran Turan, Ahmet Uysal, Halise Hasan Özgün, Selçuk Boran, Ayla Çınaroğlu, Hüseyin E. Öztürk, Hale Kuntay, Turhan Baraz, Hatice Yazıcı, Cahit Zarigoğlu, Fatih Erdoğan, Gökhan Akçiçek, Ayşe Zuhale Göktürk, Özgül Erten, Mustafa Özçelik, Ahmet Doğru, Yüksel Pazarkaya, Sevim İzgü, Ahmet Yılmaz, Aytül Akal, Ömer İlanber, Fevzi Gönenç, Cahit Uçuk, Naim Ömer Bakoğlu, Musa Güner, Tülin Kulluk, Melek Çe, Tarık Uslu,

Tacettin Şimşek, Nurdan Çakan, Şeyma Yol, Melike Günyüz, Aysin Bumin, Özlem Aytek, Hidayet Karakuş, Sema Yaman, Bestami Yazgan, İbrahim Çayırılı, Tülin Kozikoğlu, Ekrem Bektaş, Erbay Kücet, Emine Tanırgan, Efraim Üzeyir, İmdat Avşar, Zehra Aydüz, Vahap Akbaş, Vedat Aydın, Emine S. Öksüzoğlu, Hamdi Tüncer, Bilgin Adalı, Nihan Işıklar.

Yugoslavya döneminin önemli isimlerinden Ahmet Hromaciç, Zlata Vidaçek, Nada Veliç, Olivera Yaçk, Vidoe Podgoreç, Ayşa Zahiroviç, Tayar Hatipi, Abdullah Sidran, Mateya MAtovski, Ziya Dizdareviç, Slavko Yanevski, Çamil Batali, Desanka Maksimoviç, Ela Peroci, Dragan Lukiç ve Olivera Kolova'nın isimleri zikredilebilir.

Türk Dünyası yazarlarından Gurbannazar Ezizov, Vasiliy Monguş, Orkun Bozkurt, Şahine Babahanova, Tahir Malik, Mukayev Elebayev, Leyla Mingazova, Eluca Atalı, Tölen Abdik, Aminat Bittirova'dan öyküler ile İtalya, Rus, İrlanda ve Yunan edebiyatının tanınmış yazarlarından Edmondo De Amicis, Leonardo Da Vinci, Rahila Baumvol, Lav Tolstoy, Gianni Rodari, Margaret Lati, Kerstin Cekson, Oscar Wild'in öykülerine rastlanır.

Masal, Efsane ve Destanlar: Hasan L. Sarıyüce, Mustafa Balel, Ahmet Efe, Fatih Erdoğan, Elif Yemenci, Hüseyin Süleyman, Yeliz Yorulmaz, Atila Er, Filiz Güner, Ziya Gökalp gibi tanınmış Türk yazarlarından seçme masallara yer verilir. Ayrıca Lev Tolstoy, Hans Christian Andersen, La Fonten ve Grimm Kardeşler gibi dünyaca tanınmış masalcılara da yer verilir. Bunların çevirileri, Tarık Dursun K., Tudora Arnaut, Cengiz Bektaş ve Mehmet Sevinç tarafından yapılır.

Efsaneler: Ali Püsküllüoğlu ve Yalvaç Ural. Bazıları anonimdir.

Destanlar: Destanların kimin tarafından yazıldığı belli değildir.

Fıkralar: Fıkraların yazarları yoktur.

Söyleşi, Biyografi, Anı, Gezi ve Tanıtım Yazıları: Kosova'lı yazarlardan Zeynel Beksaç, Altay S. Reçepoğlu, Taner Güçlütürk, İskender Muzbeg, Bayram İbrahim, Fahri Mermer, Nuhi Mazrek, Bengi Muzbeg, İsa Sulçevsi, İbrahim Aslan, Ali Şen, Güner Ureya, Sevgi Buş, Şefkat Kaçanık; Türkiye'den Oktay Akbal, Can Dündar, Nedim Gürsel, Çiğdem Ülker, Veyiz Güngör, H. Yıldırım Ağanolu, Faruk Ermemiş, Çiğdem Özcan, Numan Kartal, Atiye Keskin Kubanlı, Rıdvan Canım, Fahri Tuna, Cavidan Gelgör, Günvar Otmanbölük, Enver Naci Gökşen, Halit Cebeci, Özlem Sezer, Tuğba Can'ın isimleri bulunur.

Haberler: Bu yazıların büyük çoğunluğu Zeynel Beksaç tarafından kaleme alınır. Ayrıca, Bedrettin Koro, Ethem Kazaz, Taner Güçlütürk ve İbrahim Aslan'ın da isimleri zikredilebilir.

E. Sonuç:

Yugoslavya'nın dağılmasıyla Balkanlarda ortaya çıkan karışıklıklar, yeni tarihi olaylara neden olur. 1999'da NATO'nun Kosova'ya müdahale etmesiyle yeni bir süreç başlar. Bir süre BM yönetiminde kalan Kosova 2008 yılında bağımsızlığını ilan eder. Bölgede yaşanan olaylardan Türkçe ve Türkler de derinden etkilenir. Yeni anayasal düzenlemeler, Türkleri azınlık durumuna sokarken Türkçe eğitiminde de bazı zorluklara neden olur. Eski kurumların

dağıtılmasıyla her alanda olduğu gibi, basın-yayın alanında da büyük bir boşluk doğar. Tan Yayınlarının üstlendiği görevi yerine getirecek başka bir kurum oluşturulamaz. Ancak parça parça da olsa, özel sektör tarafından çeşitli teşebbüsler yapılır. İşte bu teşebbüslerden biri de çocuk dergiciliği alanındaki çabalardır. Bu çerçevede, Tan Yayınları tarafından yaklaşık 20 yıl aralıksız çıkarılan “*Kuş*” çocuk dergisinin yerine çocukların ihtiyaçlarını karşılamak üzere “*Türkçem*” çocuk dergisi yayınlanır.

Türkçem Dergisi, 1999 yılından beri Kosova'da kesintisiz yayınlanan bir çocuk dergisidir. Aylık olarak yayınlanır. Yayın yeri Prizrendir. Dergi, Kosovalı Türk çocuklarının yeni bir bilgi kaynağına ulaşmasını sağlamak ve Türkçe eğitime katkıda bulunmak amacını taşır. Dergide şiir, hikâye, masal, destan, biyografi ve fıkra gibi edebi türler yanında çocuklara yönelik bilmece ve bulmacalara yer verilir. 18 yıldır aralıksız yayınlanan dergi, denilebilir ki, ilköğretim çağındaki çocukların eğitiminde, okuma alışkanlığının geliştirilmesinde ve bazı becerilerin ortaya çıkarılmasında en etkili eğitim materyali haline gelmiştir. Ayrıca çocuklar arasında Türk kimliğinin güçlenmesi ile Kosova Türk çocuk edebiyatının gelişmesine de önemli katkılar sağlar. Türkçem dergisi, birçok derginin yayın hayatını devam ettiremediği Kosovada çok önemli bir boşluğu doldurur. Neredeyse tek başına Kosova'da Türk çocuk edebiyatının devam etmesi adına üstlendiği misyon ile de bütün övgüleri hakeder. Yeni dergilerin gün yüzü görmesi dileğiyle.

KAYNAKÇA

Salih Okumus, “Kosova’da Yayınlanan Türkçe Gazete ve Dergiler”, Yeni Türkiye (Rumeli-Balkanlar Özel Sayısı - V), Yıl:21, Sayısı:70, s: 6254-6255, Ankara Mart-Haziran 2015.

Türkçem Dergisi, (Yıl: 1999, S: 3-4, s. 2).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2001, Sayı: 20, s.16; Yıl: 2001, Sayı: 21, s. 17; Yıl: 2005, Sayı: 51-52, s. 14; Yıl: 2009, Sayı: 98, s. 21; Yıl: 2010, Sayı: 117, s. 21; Yıl: 2002, Sayı: 25, s. 19).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2002, Sayı: 28, s.16; Yıl: 2002, Sayı: 27, s. 2; Yıl: 2004, Sayı: 38, s.7).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2002, Sayı:28, s.16).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2004, Sayı: 39, s. 13).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2004, Sayı: 49, s. 23).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2004, Sayı: 49, s.14).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2007, Sayı: 143, s. 10).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2007, Sayı: 75, s. 17).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2007, Sayı: 75, s. 7).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2009, Sayı:107, s. 22).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2011, Sayı: 128, s. 10-11).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2011, Sayı:123, s.6; Yıl: 2011, Sayı: 126, s. 16).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2012, Sayı: 139, s. 15-16).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2012, Sayı:140, s. 18-20).

Türkçem Dergisi, (Yıl: 2002, Sayı: 27, s. 17).

Türkçem Dergisi, (Yıl:2000, Sayı:9-10, s.2).

Türkçem Dergisi, (Yıl:2001, Sayı:15, s. 23; Yıl:2000, Sayı:13-14, s.15).

Türkçem Dergisi, (Yıl:2007, Sayı:81, s.24; Yıl:2007, Sayı:82, s.23).

Türkçem Dergisi, (Yıl:2012; Sayı:136, s.3).

Türkçem Dergisi, (Kullanılan Diğer Sayılar: 1-2, 3-4, 5-6, 7-8, 15, 16, 21, 28, 33, 35, 39, 40, 43, 48, 49, 50, 52, 55, 58, 62, 63, 67, 68, 69, 80, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 88, 92, 93, 95, 97, 98, 99, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 123, 126, 127, 128, 130, 131, 133, 134, 135, 137, 138, 139-140, 142, 143, 146, 148-150, 156, 157, 158, 159).

Zeynel Beksaç, “Sevgili Öğrenciler”, Türkçem Dergisi, Sayı: 1-2, s. 3.